Numărul 25—26

Iunie - Iulie 1964

Cuvântul

ÎN EXIL

Director:
GEORGE RACOVEANU

Über die reellen Aussichten eines Sieges Sowjetrußlands

In diesen Zeiten der pazifistischen Euphorie, da die freie Welt ernstlich bemüht ist, Schwierigkeiten allerArt, in welche Sowjetrußland geraten ist, bedingungslos zu beheben, ist es geboten, bei den Perspektiven zu verweilen, welche sich die beiden Welten — die eine unentschslossen, polykephal, die andere despotisch, zielbewußt — eröffnen.

Es steht geschrieben, daß „das Königreich Teil derer ist, die sich bemühen"; nicht derer, die schlafen. Kann man sagen, daß die freie Welt schläft und sich nicht bemüht? Nein! Sie bemüht sich sogar schwer. Aber nur in einer gewissen Richtung. In Amerika, sowie auch im freien Europa ist der Sinn aller darauf gerichtet, möglichst viel Geld anzuhäufen. Das Mittel zur Erfüllung aller Wünsche ist Geld. Häuser, moderne Einrichtungen, Automobile, Yachten, Flugzeuge, Reisen in ferne Länder, und viele andere Herzenswünsche sind ohne Reichtum undenkbar. Das gilt für den Durchschnittsmenschen. Denken wir nun an die Sorgen der Industriellen, großer und kleiner Unternehmer; an Menschen mit — edlen oder lächerlichen — Leidenschaften; an die Sorgen der Parteien und religiösen Vereine. Und wir werden sehen, wie wenig Zeit ihnen allen für politische Überlegungen übrig bleibt. Solche Überlegungen überläßt der Mensch der freien Welt dem Politiker. Nehmen wir an, daß die freie Welt über eine große Anzahl politisch denkender Köpfe verfügt. Können aber diese gemäß ihrem gesunden Urteil handeln? In der wahren demokratischen (nicht „volksdemokratischen") Ordnung muß ein Staatsmann die Interessen der Partei berücksichtigen, was mit einem Wort gesagt P o p u l a r i t ä t bedeutet. Nehmen wir aber an, daß ein Staatsmann alle diese Schwierigkeiten aus dem Weg räumen kann. Wird er seinen Standpunkt auch durchsetzen können? Nein! Denn sein Vaterland gehört einem System von Allianzen an und das nimmt ihm die Freiheit des Handelns.

Wie ist nun die Lage im kommunistischen Rußland? In erster Linie sind da die politischen Parteien kein Problem mehr. Da gibt es nur eine „einheitliche Partei" und alle ihre Mitglieder denken so, wie es ihnen vorgeschrieben wird. Deswegen sind die abgegebenen Stimmen stets mit 99,99°/₀ angegeben. Es herrscht eine so vollkommene Übereinstimmung, daß auch diese Partei unnötig erscheint! Und wie steht es mit den oben erwähnten Wünschen: Häuser, Privatflugzeuge, Autos und dergleichen mehr? Jeder weiß, daß drüben alle diese Wünsche nicht aufkommen dürfen. Man arbeitet auch dort, sogar sehr viel. Aber für wen? Alles was über das unbedingt Notwendige des Lebens hinausgeht, gilt nur einem einzigen Ziel: d e m S i e g. Es ist nicht die Rede vom Sieg des Kommunismus. Sondern von dem Sieg Sowjetrußlands. Denn, ideologisch hat der Kommunismus versagt. Die chinesischen Mauern, die errichtet wurden, um die Menschen in dem roten Paradies festzuhalten, sind ein Beweis dafür. Wirtschaftlich wieder ist es dem „sozialistischen System" nicht gelungen, den Hunger von Millionen zu stillen.

Auch wenn der Kommunismus keine Chancen hat, sich im Wettbewerb mit dem „kapitalistischen System" durchzusetzen, bleibt doch die Gefahr. Sie heißt: d i e M i l i t ä r m a c h t S o w j e t r u ß l a n d. Zum Unterschied von der — zur Zeit sogar mächtigeren — Militärmacht Amerikas, hat diese einen enormen Vorteil: die zielbewußte, wachsame, schlaue und verbrecherische Führung. Und das kann entscheidend werden.

George RACOVEANU

LUCEAFĂRUL LA SORBONA

de VIRGIL IERUNCA

Numai la un an depărtare dela lucrarea impunătoare a d-nei Rosa del Conte "*Mihai Eminescu o dell'Assoluto*", apărută sub auspiciile Institutului de Filologie romanică al Universităţii din Roma, iată că la Paris profesorul Alain Guillermou inaugurează Publicaţiile Institutului de Studii Româneşti dela Sorbona cu o teză de mari proporţii întitulată "*Le Genèse intérieure des Poésies d'Eminescu*». Eminescu scapă deci din cercul strâmt al exegezelor valahe, ispiteşte pe savanţii străini şi cearcă să se deschidă atenţiei universale. Măcar pe această cale, fiindcă cealaltă, a traducerii, va duce veşnic la un impas de nepetrecut. (S'ar zice că Eminescu nu poate ieşi de sub obrocul tainic al limbii româneşti, tocmai pentru ca să mărturisească mai adânc despre tăriile fiinţei noastre).

Pe D. Alain Guillermou îl cunosc bine intelectualii liberi, risipiţi în cele patru unghiuri ale exilului. D-sa nu face parte dintre acei "prieteni" ai României oficiale care confundă un guvern cu un popor, o ideologie cu o spiritualitate, un nenoroc al istoriei cu un anumit "sens" al acesteea. Catolic fervent, profesorul Guillermou a apărat până acum acea onoare care, dela Bernanos încoace, se confundă cu refuzul de a face din roboţi oameni, din ne-om, semen. Şi să nu ni se spună că lucrul acesta nu are de a face cu preocupările unui om de ştiinţă. Când te ocupi de Eminescu, când ai ales să te prezinţi Sorbonei prin Eminescu, o anumită ţinută, un anumit stil de a fi şi de a lucra înseamnă mult; în cazul de faţă înseamnă totul. Inchipuiţi-vă că cel care prezintă pe Eminescu Franţei ar fi unul dintre intelectualii nevertebraţi din Occident, secătuiţi de responsabilitate morală, care şi-ar pune toată inteligenţa în slujba oportunismelor ce mişună acum sub *masca* (noţiune eminesciană) coexistenţei cu impostura dela Bucureşti. Ce s'ar alege din cele cinci sute de pagini pe care acest intelectual le-a consacrat Luceafărului? Ar mai păstra ele acea trăinicie care dă lucrării o greutate, autorului o vocaţie, valorilor de păstrat o necesitate? Din fericire, profesorul Guillermou studiind spiritualitatea românească şi pe unul dintre ctitorii ei primordiali s'a pătruns şi de o anumită măsură e demnităţii româneşti: înlăturarea compromisului circumstanţial, distanţa faţă de ceea ce Eminescu însuşi ar fi numit realitatea "împăcăcioasă".

Aceste consideraţii nu sunt, deşi par, în afară de subiect. O simplă şi fugară expunere a tezei d-lui Alain Guillermou o dovedeşte bine. Studiind "geneza interioară" a poeziilor lui Eminescu, francezul Alain Guillermou se ridică tot timpul împotriva abuzului unor critici români care s'au străduit să găsească mai totdeauna "surse" străine universului eminescian." Totul se petrece, spune d-sa, ca şi cum ar trebui restrânsă cu orice preţ partea de originalitate ce revine lui Eminescu, admiţând în acelaşi timp ca din ce în ce mai vastă, zona care la Eminescu nu este Eminescu." Împotriva acestor tendinţe ale unor critici români de a-l vârî pe Eminescu cu forţa în "muzeul imaginar" al unor isvoare străine, profesorul francez opune metoda inversă: "influenţa exercitată de Eminescu asupra lui Eminescu". Pentru cercetătorul francez orice propăşire, orice desvoltare originală, orice *geneză interioară* nu este dealtfel altceva decât o suită de influenţe exercitate de sine asupra sie însuşi, isvoare adevărate ale unei reinnoiri în continuitate".

Fără să ne însuşim toate rezervele pe care D. Guillermou le ia faţă de criticii români – există în această critică şi momente de reală înţelepciune şi des-cifrare a fenomenului emi-

continuarea în pag. 3

UN RIMĂTOR DE CURTE

de Mircea POPESCU

"Căci subt stele de rubin,
Colo'n falnicul Cremlin,
Este marele Stalin."
(Mihai Beniuc, Poezii, 1952, p. 153)

Ca să aducă o nouă dovadă că, între speciile zoologice, omul e, după cameleon, animalul cel mai adaptabil la împrejurări, mucalitul profesor şi critic Gheorghe Călinescu, care, mai mult decât nebun cum se pretinde, face pe nebunul fiindcă-i convine, l-a descoperit dintr'o dată, în 1946, ca "poet vigùros", pe Mihai Beniuc, în ediţia prescurtată şi ajustată la noile timpuri a "Istoriei literaturii române"; de unde în masiva operă din 1941, naţionalistă şi vag antisemită, numele aceleeaşi lepădături era abia enumerat într'un şir lung de versificatori. E drept că între timp apăruse la Fundaţia regală pentru literatură şi artă, în 1943, un volum de "Poezii" ale scriitoraşului ardelean (care prin urmare, în treacăt fie spus, era în graţiile regimului Antonescu pe vremea burgheziei: "iarnă ucigaşă, noapte a urgiei, şarpe care'nfaşă"); dar era vorba de rime publicate în precedenţă prin reviste, de care Călinescu ştia.

Mult mai demn decât fostul meu profesor de italiană, a cărui parabolă descendentă în fond mă doare, Perpessicius, atent şi îngăduitor arhivar al fenomenului literar românesc, de dinainte şi de după înrobire, nici până astăzi, după câte ştiu, n'a luat act în "Menţiuni critice" (cinci volume!) de existenţa, necum de vreo valoare a actualului satrap al sovromculturii dela Bucureşti. Lovinescu, oricât de larg şi el în aprecieri, nu se putea opri, fireşte, la nimicuri. Doar Şerban Cioculescu a recenzat cu oarecare favoare cartea din 1943 dela Fundaţia regală, însă pentru o anumită viziune idilică, floreală, iar nu pentru accentele-i naţionale ori sociale, imitate prost după Cotruş de care autorul s'a prevalat la năvălirea ruşilor ca să revendice, fără ruşine, pe urmele lui Maiakovski, titlul oficial şi remunerat de "toboşar al timpurilor noi" (mai ales că avea să-şi refacă iute o feciorie politică, pe care o pierduse de multă vreme: de prin anii de fervoare naţionalistă, când îşi aciuase ambiţia nemăsurată, indirect proporţională cu statura de pitic, prin redacţiile revistelor de dreapta, şi bolborosea revolta Moţilor nu în termeni marxişti, ci pur legionari; nu-şi înălţa el oare la Cluj, în 1939, trupul scălâmb ca să privească "Peste veacuri", "adulmecând în vreme cu Idealu'n frunte?").

Sosită în ţară cu furgoanele armatei de ocupaţie sovietice –

"veniră soldaţii,
Oştenii lui Stalin,
veniră, veniră,
şi când poposiră,
zâmbiră ca fraţii!" –,

Anei Pauker îi trebuia un poet de curte ori măcar un rimător de curte, din aceia pe care Beniuc însuşi îi cântase în "Drumuri": "Şi monstrul cu râtul de porc rîma, dărîma şi scurma". Artiştii adevăraţi stăteau în rezervă faţă de noul regim. Au cedat pe urmă – şi nu toţi! – de voie, de nevoie. Ce slugă mai potrivită, mai maleabilă, decât mărunţelul ins de pe Cri-

continuarea în pag. 7

LATINA GINTĂ

de RADU A. FLORESCU
Profesor Bathaniel Hawthorne College
şi Harvard University Extension

Când Generalul De Gaulle face visite Statelor Americei latine şi când Primarul Marsiliei, Dl. G. Defferre, într'un interview dat la Washington atrage atenţia că Generalul nu trebuie să lase impresia că sfidează Statele Unite, amândoi fac opera comună. Nu e nici un motiv a nega faptul unei înrudiri spirituale care uneşte Franţa cu America, iar de altă parte solidaritatea latină a supravieţuit vitregiei istoriei.

Lumea anglo-americană nu poate nega ce datoreşte tradiţiunii latine, mult mai mult decât crede. Anglia însăşi îi datoreşte Legea comună şi America îi datoreşte Constituţia Statelor Unite inspirată de ideile lui Montesquieu, rezultat al studiilor sale asupra Înălţării şi Decadenţei Romanilor. Un Profesor de istorie american din cei mai cu vază, C. H. McIlwain ne spune: "Una din caracteristicele Romei Republicane este de a nu fi fost nici odată complet desfiinţată de absolutizmul Imperial, ba ea a fost integrată treptat în aşezământul juridic pe care urmaşii brutali ai Romanilor l-au moştenit, l-au asimilat şi l-au întrupat pentru nevoile lor proprii de viaţă. Însfârşit am fost impresionat recent de importanţa acestei influenţe romane asupra dezvoltării medievale a propriilor noastre principii de libertate politică o importanţă pe care *Evul Mediu* a avut tendinţa să o ascundă şi pe care *istoricii legilor şi Constituţiunilor noastre au avut obiceiul să o deprecieze, să o ignoreze*, ba chiar să o nege."

Profesorul McIlwain are perfectă dreptate şi mai mult decât unul din observatorii străini cari vizitează Statele Unite pretind că adevăraţii Romani ai zilelor noastre sunt americanii. E deajuns a lua în consideraţie trăsăturile esenţiale ale civilisaţiei americane: Ea se bizuie pe supremaţia legilor, pe o mutualitate civică şi federală, ea apără drepturile patrimoniale şi baza lor care este proprietatea pământului. In plus construieşte şosele naţionale pe o scară necunoscuta aiurea, pentru a coordona o economie liberă a cărui model ne-a fost dat de Romani. E o civilisaţie patrimonială, comercială şi înzestrată cu o mobilitate maximă, graţie acelor şosele imense de tradiţie specific romană.

Americanii sunt singurii cari par să nu o ştie, deoarece au fost învăţaţi că tradiţia lor vine de la legiuirea medievală, moştenită din Anglia ţară a cărei organizare nu era nici patrimonială, nici federală, nici republicană, însă regală şi centralizatoare. Era regală până'n numirea proprietăţii pământului "Real Estate" adică Royal Estate, Domeniu Regal, domeniul eminent al epocei feudale, deţinut prin graţia regelui. Romanii cunoaşteau proprietatea quiritară, drept natural conform naturii, mărginit la nevoie de servituţi civice-le-am numi astăzi sociale – pe când proprietatea de origine feudală, la fel cu cea sub regim comunist, nu cunoaşte decât un singur proprietar deplin, anume suveranul. Domeniul eminent al căpeteniei feudale sau al deţinătorului puterii sub regim comunist sunt identici. Astfel s'a creat confuzia între ordinea politică şi cea economică.

Romanii la fel cu Americanii n'au făcut asemenea confuzie între ordinea politică şi cea economică, cu excepţia lui Franklin Roosevelt, care lipsit de spirit juridic, voia să facă din regimul New Deal un instrument de suveranitate absolută. Absenţa studiului dreptului roman este responsabilă de multe incoherenţe cari sunt astăzi exploatate de scamatorii politicei.

Astfel nu trebuie să ne alarmăm de iniţiativa franceză care aduce aminte lumii că ea este una din moştenitoarele tradiţiei latine şi romane. Dacă ar uita-o, supravieţuirea latină ar obliga-o

continuarea în pag. 3

BĂRCI

de Mira SIMIAN

Câteodată, în somn bărci sosesc. Se-opresc o clipă. Respirație. Apoi încet, egal, legănându-se, pornesc pe drumul fără sfârșit . . .

Zăvoiul. Alei verzi sub brazi înalți. Ferigi, violete înflorind primăvara. Vara, furnici și câteodată o veveriță căutând alune. Cercul se învârtea voios pe potecă. Cu barca roșie sub braț căutam lacul. Rotund. In mijloc fântâna svâcnind sub soare. Piciorul ridicat în stropi. Pantoful de lac negru. Fluturi. In iarbă mărgărite mici. Trântită pe burtă, căutam cu un băț, s'o împing.

– Acum te trimet în insula lui Crusoe!

Frunza mare, verde, o așteaptă. Așteptare vegetală.

– Acum te trimet în pădure, pe Bistrița vijelioasă, printre stânci.

Pata roșie în stropii de apă, cascadă în munte. Crepuscul. Mâna puternică mă smucea spre casă. Barca udă sub braț. Noaptea lipită de mine, îi povesteam cum e marea.

Și într'o zi, malul Oltului. Nisip, pietre, vreascuri. Pe-o creangă în spuma albăstrie, o cioară. O cioară pierdută privește spre mal.

– Du-te! Ajut-o!

Incet, apoi din ce în ce mai iute, a pornit.

Un val. A cotit. Alt val. Puternic s'a izbit de piatră. Croncănit strident. Prima barcă pierdută.

Câteodată, în somn bărci sosesc.

Marsilia. De dimineață văzusem pe stradă un negru purtând pălărie mare, verde, cu pană pestriță. Mi se făcuse frică; traversasem în grabă. Fluerând, vânător al Africei, negrul trecuse.

– Când ai să ajungi la Rio de Janeiro, strada, orașul, vor fi plini de ei.

Urcasem dealul unde Notre Dame de la Garde, roșie în apus păzea zecile de lumânări aprinse de călători. Murmur. Voci cerând reîntoarcerea.

– Să mă pot întoarce. Dă-mi, Doamne, puterea să trec și această încercare!

In port, doctorul deschidea gura lungului șir de oameni ca să vadă dacă avem amigdalită. Arabi cu pături pe spinare, femei căutând să ascundă sub mantale, largi viitorul prunc. Apoi vaporul. Primul pas. Un marinar tânăr mă privește amuzat.

– Sa vă spun drum bun. Un voiaj plăcut.

– Nu! spune-mi te rog: merde.

Apoi vaporul. Așteptasem o noapte întreagă. Inspre ziuă lung scârțâit, cabina bălăngănindu-se.

– Plecăm?

Pe punte vânt puternic. Mistralul. Vârtejul care nu-l lăsa pe Van Gogh să lucreze. Valuri mari, spărgându-se pe punți. Portul vechiu, casele din ce în ce mai mici. Pe cheiul gălbui mâncasem alune privind jocul cu banul al copiilor ciufuliți. In piața rotundă, murdară, munți de curmale sub soare, adevărate cămile. Muște.

Pe deal, Catedrala aurie. Cerul vânăt. Șoapte. Oameni pe punte. Rugăciunea întoarcerii. Pe balustradă, un pescăruș:

– Să te întorci!

Câteodată, în somn, bărci sosesc. Se-opresc o clipă.

Vaporul ancorat în port. Mare, alb, muzici, cântând. Miros de cafea, macarale mișcându-se alene. Saci suspendați în aer. Cald. Christul în abur.

– Ce fericire să pleci pe-un vapor așa de frumos!

– Toată viața mi-am dorit să călătoresc așa.

Toată viața! Picioarele tremurând. Mai e un ceas și zece minute.

– Am venit să te vedem. Să nu ne uiți prea iute. Ii priveam pe rând. Atent. Să-mi aduc aminte de fiecare zâmbet, de fiecare vorbă. Copii jucându-se, ascunzându-se după glastre cu flori. Chelneri sclivisiți aducând tăvi cu bănturi spirtoase. Gura uscată. Mai e un ceas și cinci minute.

– Vreau să-ți prezint pe mătușa mea. Merge la New York.

Zâmbete false. Pe-o canapea, înmărmurită, Mana, rochie albă, batistă albă. In cabină bagajul așteapta. Ce-ar fi să-l dau jos, să renunț la tot. Ar spune toți c'am înebunit.

– Ce iute trece timpul! Mai sunt zece minute. Pachete întinse în grabă. Flori. Ce voi face cu ele? Nu le voi deschide niciodată. Poate le voi arunca în mare ca să nu cunosc darurile despărțirii. Sirena. Inghesuială. Jos pe cheiu grup compact, tăcând. Sirena fluerând. Incet vaporul a început să se miște. Inserare. Christul luminat. Batiste în aer, apoi ștergând lacrimi. Minunea, soluția totuși poate va fi găsită. Vaporul va avea o pană. Va ancora. Voiu putea să cobor bagajele. Batistele, puncte albe. Apoi palmierii, mașinile gonind nebunește, golful depărtându-se.

Alergând pe ultima punte, să mai vad odată orașul, munții. Nour de pescăruși strigând în noapte.

Câteodată, în somn bărci sosesc. Se-opresc o clipă. Respirație.

Un lac sticlos. Bărci trec mereu. O fată în negru plutind pe lac. Spumă. Barca cotește. Intinsă pe apă, doar capul i se mai vede și skiurile. Barca s'a oprit. Inălțată din nou pe valuri: statue neagră în soare. Brazi. Case ascunse în frunziș des. Vârfuri de brazi. Altădată erau palmieri. Acum sunt brazi. In fund, fum. Cutii de conserve amestecate cu vreascuri, hârtii. Demult erau focuri în păduri tropicale, apoi pământul gol, negru, aștepta bananierii. Luna. Jumătate de lună albicioasă. Cândva ieșea de după deal, din pădurea de palmieri. In văi, licurici; la geamuri lămpi de petrol. Palme bătând, strigăte:

– La masă. Copii la masăăă!!

Miros de cafea.

– Hai urcă-te în barcă! Ce-aștepți? Vino!

Vuiet prelung, apa sclipind în soare. Vânt. Viteză. Casele acum aleargă.

– Vezi poiana? Acolo vom pune cortul. Seara vom aprinde focul și tu ai să ne spui povești. Dimineața va fi frig și ceață. Poate focul s'a stins. Vom încălzi apa, apoi ne vom muta în altă pădure. Barca săltând. Pădurea.

Pe Olt erau plute. Focul ardea. Câinele ghemuit lângă flăcări privea apa. Inalt, vânjos, luntrașul cu bățul lung, cârmea.

– Când am să pot merge și eu cu pluta?

– Mai târziu, când vei fi mare! Iți voi face o plută albă și te vei duce singură pe Olt.

Oprit pe barcă un pescăruș sau poate o cioară. M'a privit o clipă.

Apoi, indiferent, și-a luat sborul.

Câteodată, în somn bărci sosesc. Se-opresc o clipă. Apoi încet pornesc pe drumul fără sfârșit . . .

MIRCEA ELIADE:

L'IMPORTANCE DU «MYTHE VIVANT»

Depuis plus d'un demi siècle, les savants occidentaux ont situé l'étude du mythe dans une perspective qui contrastait sensiblement avec, disons, celle du XIXe siècle. Au lieu de traiter, comme leurs prédécesseurs, le mythe dans l'acception usuelle du terme, i. e. en tant que «fable», «invention», «fiction», ils l'ont accepté tel qu'il était compris dans les sociétés archaiques, où le mythe désigne, au contraire, une «histoire vraie» et, qui plus est, hautement précieuse parce que sacrée, exemplaire et significative. Mais cette nouvelle valeur sémantique accordée au vocable «mythe» rend son emploi dans le langage courant assez équivoque. En effet, ce mot est utilisé aujourd'hui aussi bien dans le sens de «fiction» ou d'illusion» que dans le sens, familier surtout aux ethnologues, aux sociologues et aux historiens des religions, de «tradition sacrée, révélation primordiale, modéle exemplaire».

On insistera plus tard sur l'histoire des différentes significations que le terme «mythe» a revêtues dans le monde antique et chrétien (cf. ch. VIII–IX). Tout le monde sait que depuis Xénophane (environ 565–470) – qui, le premier, a critiqué et rejeté les expressions «mythologiques» de la divinité utilisées par Homère et Hésiode – les Grecs ont progressivement vidé le *mythos* de toute valeur religieuse et métaphysique. Opposé aussi bien à *logos* que, plus tard, à *historia*, *mythos* a fini par dénoter tout «ce qui ne peut pas exister réellement». De son côté, le judéo-christianisme rejetait dans le domaine du «mensonge» et de l'«illusion» tout ce qui n'était pas justifié ou validé par un des deux Testaments.

Ce n'est pas dans ce sens (d'ailleurs le plus usuel dans le langage courant) que nous entendons le «mythe». Plus précisément, ce n'est pas le stade mental, ou le moment historique, où le mythe est devenu une «fiction» qui nous intéresse. Notre recherche portera en premier lieu sur les sociétés où le mythe est – ou été jusqu'à ces derniers temps – «vivant», en ce sens qu'il fournit des modèles pour la conduite humaine et confère par là même signification et valeur à l'existence. Comprendre la structure et la fonction des mythes dans les sociétés traditionnelles en cause, ce n'est pas seulement élucider une étape dans l'histoire de la pensée humaine, c'est aussi mieux comprendre une catégorie de nos contemporains.

Pour nous limiter à un exemple, celui des «cargo cults» de l'Océanie, il serait difficile d'interpréter toute une série d'agissements insolites sans faire appel à leur justification mythique. Ces cultes prophétiques et millénaristes proclament l'imminence d'une ère fabuleuse d'abondance et de béatitude. Les indigènes seront de nouveau les maîtres dans leurs îles et ils ne travailleront plus, car les morts vont revenir dans de magnifiques navires chargés de marchandises, pareils aux cargos géants que les Blancs accueillent dans leurs ports. C'est pourquoi la plupart de ces «cargo cults» exigent, d'une part, la destruction des animaux domestiques et de l'outillage, et d'autre part la construction de vastes magasins où seront déposées les provisions apportées par les morts. Tel mouvement prophétise l'arrivée du Christ sur un bateau de marchandise; un autre attend l'arrivée de l'«Amerique». Une nouvelle ère paradisiaque commencera et les membres du culte deviendront immortels. Certains cultes impliquent également des actes orgiastiques, car les interdits et les coutumes sanctionnés par la tradition perdront leur raison d'être et feront place à la liberté absolue. Or, tous ces actes et ces croyances s'expliquent par *le mythe de l'anéantissement du Monde suivi d'une nouvelle Création et de l'instauration de l'Age d'Or*, mythe qui nous retiendra plus loin. Des faits similaires se sont produits, en 1960, au Congo à l'occasion de l'indépendance du pays. Dans tel village les indigènes ont enlevé les toits des cases pour laisser passer les pièces d'or que feraient pleuvoir les ancêtres. Ailleurs, dans l'abandon général, seuls les chemins menant au cimetière ont été entretenus pour permettre aux ancêtres d'atteindre le village. Les excès orgiastiques eux-mêmes avaient un sens, puisque, selon le mythe, au jour de l'Ere Nouvelle, toutes les femmes appartiendront à tous les hommes.

Très probablement, des faits de ce genre deviendront de plus en plus rares. On peut supposer que le «comportement mythique» disparaîtra à la suite de l'indépendance politique des anciennes colonies. Mais ce qui se passera dans un avenir plus ou moins lointain ne nous aidera pas à comprendre ce qui vient de se passer. Ce qui nous importe avant tout, c'est de saisir le sens de ces conduites étranges, de comprendre la cause et la justification de ces excés. Car les comprendre, cela équivaut à les reconnaître en tant que faits humains, faits du culture, création de l'esprit – et non pas irruption pathologique des instincts, bestialité ou enfantillage. Il n'y a pas d'autre alternative: ou bien on s'efforce de nier, minimiser ou oublier de tels excès, en les considérant comme des cas isolés de «sauvagerie», qui disparaîtront tout à fait, lorsque les tribus seront «civilisées»; ou bien on se donne la peine de comprendre les antécédents mythiques qui expliquent, justifient des excès de ce genre et leur confèrent une valeur religieuse. Cette dernière attitude est, à notre sentiment, la seule qui mérite d'être retenue. C'est uniqement dans une perspective historico-religieuse que des conduites pareilles sont susceptibles de se révéler en tant que faits de culture et perdent leur caractère aberrant ou monstrueux de jeu enfantin ou d'acte purement instinctif.

(Din: ASPECTS DU MYTHE, pp. 9–12)

ORGOLIU *înseamnează, într'un oarecare fel, iubirea necondiționată de sine însuși, peste orice; înseamnează încrederea în propriile tale forțe. Cu cât vei fi mai aspru cu tine însuți și cu cât vei crede că ai mai puțin nevoie de altcineva, cu atât vei fi mai departe de echilibrul vieții mistice, pentrucă echilibrul vieții mistice este condiționat de transcendență. Pentru a lua un exemplu: de ce credeți că este condamnat foarte aspru păcatul orgoliului în religia creștină? Tocmai pentrucă un orgolios este pe punctul de a-și deveni, el însuși, sie-și, Dumnezeu. In momentul în care nu mai ai nevoie decât de tine însuți, ai încetat să duci viață mistică, ai trecut în magie; în momentul în care îți ești suficient ție însuți, ești orice: francmason, rosenkreuz, teozof, panteist, cabalist, protestant, chiar, – viață mistică valabilă, ca soluție metafizică, nu mai poți să ai.*

NAE IONESCU

NEÎNȚELEGERE

In cuvântarea sa ținută la 29 Septemvrie 1963, cu prilejul deschiderii sesiunii II a Conciliului Vatican, Papa Paul VI, referindu-se la durerea care este scindarea "hainei necusute" a lui Cristos, a spus: "Dacă nouă ni se va afla vreo vină în aceasta, noi cerem iertare". In această generoasă-creștinească – mărturisire lumea protestantă a văzut, nici mai mult nici mai puțin, decât recunoașterea limpede a vinovăției romano – catolice în scindarea creștinătății. Căpeteniile bisericilor evanghelice germane, de pildă, vorbesc despre cererea de iertare a Papei ("Die Bitte des Papstes um Vergebung; die päpstliche Bitte um Vergebung" etc.). Alții, refernidu-se la condiționalul "dacă", cred că asta "îngreuiază un răspuns (de iertăciune!) din parte-le . . .

Credem că e aci vorba de o neînțelegere. Vorbind de greșeli și de iertare, Papa n'a înțeles să reabiliteze Protestantismul și sutele de secte anti-creștine născute din Protestantism. Oamenii bisericii catolice au greșit; uneori au greșit grav. La acest capitol al greșelilor omenești nu e deosebire între Catolicism și Protestantism. Deosebirea – deosebirea fundamentală – e altundeva: *e în jurul sfântului Potir* și *a celor șapte Taine*. Și aci nu numai catolicii, ci și ortodocșii nu pot face nicio concesie. (La întâmpinarea *dintre Papă și Patriarh în Jerusalim prezența POTIRULUI n'a fost întâmplătoare). Pentru* motive care nu le fac onoare, ortodocșii stau astăzi, în mișcarea ecumenică alături de adventiști, de baptiști, de "mărturisitori", de "deșteptători", de "comunitariști", de metodiști, de quăkeri și de alți tăgăduitori ai prezenței *reale* a lui Cristos – cu toată dumnezeirea și cu toată omenimea Lui – în sfântul Potir. Dacă biserica Răsăritului n'ar fi fost despărțită de biserica Apusului, ea – pe temeiul învățăturii celor Șapte Sinoade ecumenice – n'ar fi putut să nu condamne apariția protestantismului.

G. R.

DAS TREFFEN VON JERUSALEM

„Ohne Vermutungen nachzugehen, wie es Paul VI., der noch nicht ein Jahr die Cathedra Petri innehat, wohl geschafft haben könne, die Begegnung mit dem Ökumenischen Patriarchen zu verwirklichen; und ob diese Begegnung nicht vielleicht der wahre Grund der ganzen Reise gewesen; und ob nicht alles vielleicht vom Nachfolger des heiligen Andreas „inspiriert" sei — vor der einfachen Tatsache dieser Begegnung werden wir still. Dort wo eine Situation ins Supra-Normale umschlägt, versagen Worte den Dienst. Eigentlich können nur die Anwesenden in der Delegatur und eventuell noch die Zuschauer am Bildschirm das Wesentliche dieser Begegnung miterlebt haben: es vollzog sich nämlich in der Stille, in der Wortlosigkeit jener zehn Schritte, die Papst und Patriarch Arm in Arm von der Tür bis zum Salon zurücklegten, in jenem inspirierten pas-de-deux, dem dann nur noch — wenn auch von Ergriffenheit getragene — Explikation und Kommentierung folgen konnten, dem aber Wesentliches nicht mehr hinzuzufügen war.

Das Treffen ist vorbei. Die Hauptakteure, die „Heiligen Brüder" (Anrede Athenagoras I. an Paul VI.), sind zurückgekehrt. Gemeinsam legten sie jene zehn Schritte zurück und ließen sich dann auf zwei Thronen nieder, vor einem dritten, erhöhten Stuhl: dem Thron dessen, in DEM sie sich gefunden hatten.

In der byzantinischen Liturgie lautet der Friedensgruß: Christus ist in unserer Mitte. Das Responsum dazu formuliert die Christenheit angesichts des Treffens von Jerusalem im Optativ: er sei es und BLEIBE es".

(P. Irenäus TOTZKE, OSB, in UNA SANCTA, 2/1964).

AMĂNUNTE LA ULTIMATUL SOVIETIC DIN IUNIE 1940

de Sorin NICOLAE

În revista de istorie contemporană "Vierteljahreshefte für Zeitgeschichte" Nr. 4, Oct. 1963, care apare la Stuttgart (Germania) dl. Dr. J. W. Brügel, publicist din Londra, aduce o contribuţie interesantă sub titlul *"Das sowjetische Ultimatum an Rumänien in Juni 1940"*. Plecând dela constatarea că acţiunea sovietică împotriva României n'a avut până'n prezent atenţia cuvenită, dl. Dr. J. W. Brügel, bazat pe documente încă inedite ale Ministerului de Externe german din Bonn (documentele sovietice nefiind încă accesibile), aduce la lumină o serie de noutăţi, pentru noi foarte interesante.

În anexa secretă a pactului de neagresiune ruso-german din August 1939, Rusia sovietică arată interes pentru Basarabia iar Germania declară "că nu are nici un interes politic" pentru acest teritoriu (Carroll-Epstein – Editori – Das nationalsozialistische Deutschland und die Sowjetunion 1939–1941, Washington 1948; la fel Akten zur Deutschen Auswärtigen Politik 1918–1945 – citat ADAP – Serie D, Bd. VII Nr. 299).

Despre anexa secretă nu s'a ştiut nimic la Bucureşti, totuşi guvernul s'a aşteptat la pretenţii sovietice. La începutul lui Dec. 1939 a apărut în "Internaţionala Comunistă" un articol al comunistului bulgar Boris Stefanov, care cerea încorporarea Basarabiei la Rusia Sovietică. Un dementi şi distanţarea de Stefanov a agenţiei TASS au fost interpretate la Bucureşti ca o intervenţie germană. (Telegramm des deutschen Gesandten Fabricius an das Auswärtige Amt 9. 12. 1939. Film 2281 – Deutsche Botschaft Rum., Geheimakten – S. 480319 – Diese und spätere Angaben dieser Art beziehen sich auf die Fotokopien der ungedruckten Akten des Auswärtigen Amtes jetzt im Politischen Archiv des Auswärtigen Amtes in Bonn). In "Prelude to the Russian Compaign", Londra 1945, Grigore Gafencu scrie la pag. 257, că ministrul plenipotenţiar german la Bucureşti, Fabricius, i-a spus la 4. Dec. 1939 că Germania se va opune pretenţiilor sovietice, nu va putea însă împiedica Rusia Sovietică la realizarea "anumitor planuri" dacă răsboiul va lua forme serioase în Apus. *Dela Fabricius au rămas câteva telegrame despre convorbirile sale cu Gafencu, care* nu sunt menţionate de Gafencu în cartea sa (Prelude to the Russian compaign). La 7. Dec. Gafencu s'a plâns lui Fabricius despre articolui lui Stefanov şi i-a declarat "că pentru România este clar că va lupta pentru Basarabia" fiind vorba de o decizie irevocabilă, deoarece teritoriul este locuit în majoritate de Români. În cursul convorbirii însă, Gafencu lasă pe Fabricius să înţeleagă, că s'ar putea ajunge eventual la o înţelegere cu Rusia, *România cedând numai Nordul Basarabiei*. Germania şi-ar mări simpatiile în România, dacă ar putea realiza cu Rusia Sovietică soluţia propusă (cedarea numai a Nordului Basarabiei). În raportul său, Fabricius recomandă Berlinului o atenţie deosebită frontierelor României (Fabricius an AA 8. 12. 1939 ADAP VIII Nr. 427).

Răspunsul telegrafic al secretarului de stat von Weizsäcker din 15. 12. 1939 cerea lui Fabricius ce el să nu întrerupă convorbirile cu Gafencu despre Basarabia, însă să nu răspundă la întrebarea "care va fi atitudinea germană în cazul unui atac sovietic asupra României" şi fără a se baza pe misiunea sa, să amintească ocazional lui Gafencu că "intransigenţa sa" la cazul Basarabiei este greu de priceput. Şi însfârşit că Rusia Sovietică n'a recunoscut niciodată "cedarea forţată a Basarabiei" şi că Germania a considerat Basarabia (pentru România) ca un cadou à la Danaos (Weizsäcker an Fabricius 15. 12. 1939 ADAP VIII Nr. 455). Fabricius a comunicat atât lui Gafencu (ministru de externe) cât şi lui Tătărescu (prim-ministru) aceste idei. Amândoi (Gafencu şi Tătărescu) i-au răspuns că atunci (1918) România a intrat numai sub presiunea germană în Basarabia (!!) şi că România va lupta pentru "a menţine status quo". (Fabricius an AA 22. 12. 1939 Film 2281 S. 480342–6). Este interesant că împotriva acestei versiuni – că România ar fi intrat numai sub presiunea germană în Basarabia – nu s'a opus un Român ci von Richthofen, ministrul plenipotenţiar german la Sofia (Richthofen an AA 22. 2. 1940. Film 2281 S. 480348–9). Într'o notiţă lui Weizsäcker din 30. 12. 1939 e menţionat că ambasadorul italian Attolico i-a comunicat, că după informaţiile adunate de ataşatul militar italian la Moscova, Rusia va ocupa cu forţa Basarabia în primăvara următoare (Aufzeichnung Weizsäckers 30. 12. 1939 Film 2281 S. 480347). "O pilulă calmantă" a fost lansată de ministrul plenipotenţiar sovietic la Budapesta care i-a spus ministrului plenipotenţiar german, Erdmannsdorf, că Rusia Sovietică "nu intenţionează să pornească acţiune militară împotriva României pentru Basarabia, fiindcă acolo (în Basarabia) nu locuesc Ruşi şi că situaţia (geografică şi strategică) a Odesei nu se poate compara cu aceea a Leningradului, care prin puncte de sprijin căpătate în Estonia, Letonia şi Finlanda a putut fi asigurată" (Erdmannshof an AA 6. 2. 1940 Film 3115 – Dtsch. Gesandtschaft Pressburg. Pol. 2. Bündel 306 – S. 633380). Câteva săptămâni mai târziu nouă nelinişte la Bucureşti din cauza declaraţiilor lui Molotov în raportul său din 29. 3. 1940 în faţa Sovietului Suprem. Rusia sovietică, declară Molotov, n'are cu România nici un pact de neagresiune, pentrucă există un conflict nerezolvat, cazul Basarabiei, a cărei răpire de către România, n'a fost niciodată recunoscută de Rusia sovietică, cu toate că ea (Rusia) nu s'a gândit niciodată să recucerească cu forţa Basarabia (Jane Degras – editoare – Soviet Documents on Foreign Policy 1917–1941, Vol. III, London 1953, pag. 447). Tensiunea devine mai încordată prin Nota dată lui Davidescu (ministrul nostru plenipotenţiar la Moscova) de Molotov la 10 Aprilie prin care România este acuzată de a fi provocat 16 incidente de frontieră. Târziu, deabia la 21. Iunie Statul major german arată interes pentru Basarabia (AA an Militärattaché Moskau, 21. 6. 1940. Film 380 – Deutsche Botschaft Moskau – S. 210502). La 23 Iunie ambasadorul german Graf Schulenburg este surprins când Molotov îi face cunoscut că soluţionarea cazului Basarabiei nu mai poate fi amânată, că guvernul sovietic e hotărît să întrebuinţeze forţă dacă guvernul român refuză o înţelegere paşnică; că pretenţiile Rusiei sovietice se extind şi asupra Bucovinei, care are populaţie ucrainiană şi că guvernul sovietic doreşte un răspuns din partea Germaniei până la 25 Iunie, cel mai târziu (Schulenburg an AA 23. 6. 1940, Carroll-Epstein, Nr. 146; Documents of German Foreign Policy 1918–1945 – citat DGFP – X, Nr. 4). În răspunsul său, Ribbentrop arată interes numai pentru populaţia de origină germană die Basarabia şi Bucovina şi acceptă remarca lui Schulenburg că pretenţiile sovietice asupra Bucovinei sunt "un Novum". (Ribbentrop an Schulenburg, 25. 6. 1940, Carroll-Epstein Nr. 150; DGFP, X, Nr. 13). Graf Schulenburg comunică chiar în seara zilei de 25. Iunie răspunsul german lui Molotov, care se arată foarte mulţumit (Schulenburg an Ribbentrop, 26. 6. 1940, Carroll-Epstein, Nr. 151; DGFP, X, Nr. 20). La 25. Iunie a sosit la Berlin ştirea că, la pretenţiile sovietice faţă de România, Italia se alătură poziţiei germane (Mackensen an AA, 25. 6. 1940, Film 271, S. 176284–8). La Bucureşti ministrul plenipotenţiar Fabricius îi face cunoscut lui Tătărescu "că Germania nu crede că în prezent Rusia va începe o ofensivă contra României". Tătărescu îi răspunde că în caz de forţă majoră România mai bine va lupta decât să cedeze. Propune însă, eventual, un schimb de populaţie cu Rusia sovietică păstrând astfel Basarabia. Fabricius nu i-a făcut nici o speranţă (Fabricius an AA, 25. 6. 1940, Film 271, S. 176282–3). La 26 Iunie Rusia sovietică cere României, *printr'un ultimat de 24 ore*, cedarea Basarabiei şi Nordul Bucovinei în 4 zile. Speranţe de ajutor din partea Germaniei nu sunt împlinite, din contra: Germania sfătueşte guvernul român să îndeplinească cerinţele Rusiei sovietice (Ribbentrop an Fabricius 27. 6. 1940, DGFP, X, 28). Italia, dela care s'a sperat mai mult, îndeamnă la fel la acceptarea ultimatului (Aufzeichnung Woermanns, 27. 6. 1940, Film 271, S. 176262. Ciano Diario Band I, Milano 1947 pag. 282–3). Dela ceilalţi membri din Entente Balkanique (Grecia, Jugoslavia, Turcia) la care s'a apelat vin răspunsuri evazive (Cretzianu, The soviet Ultimatum to Roumania, în Journal of Central European Affairs, 9 – 1949/50 – 396–403) Consiliul de Coroană acceptă fără condiţii ultimatul sovietic la 27 Iunie.

La prima lor întâlnire, la 23 Nov. 1940, Hitler se scuză faţă de Generalul Antonescu, că Germania n'a putut veni în ajutorul României în Iunie, fiind angajată în Apus. Deabia la sfârşitul operaţiilor din Franţa ar fi putut el retrage trupe de-acolo (Aufzeichnung Paul Schmidt, DGFP, XI, Nr. 381). Câteva luni mai târziu, la 11 Iunie 1941, la o nouă întâlnire Hitler a uitat de scuza exprimată lui Antonescu în Nov. trecut şi-i reproşează acum, că guvernul român l-a enervat în 1939, când România n'a protestat în contra afirmaţiilor franco-britanice "că Germania vrea să ocupe Basarabia" şi deaceea Germania n'a intervenit în favoarea României în Iunie 1940 (Aufzeichnung Paul Schmidt, DGFP, XII, Nr. 614). Întâlnirea între Hitler şi Antonescu la începutul lui Aprilie 1941 afirmată de dl. Gen. Gheorghe în cartea sa (Ion Gheorghe, *Rumäniens Weg zum Satellitenstaat*, Heidelberg 1952 pag. 147) nefiind menţionată nicăeri e considerată de dl. Brügel neverosimilă (Vierteljahreshefte 4, Oct. 1963 pag. 416). Dl. General Gheorghe mi-a declarat personal – Mai 1964 –, că Domnia-Sa a fost de faţă la această întrevedere.

Pentru osteneala depusă şi pentru interesul arătat dl. J. W. Brügel merită recunoştinţa noastră.
5 Iunie 1964

LATINA GINTĂ

să şi-o aducă aminte. Ba este chemată să facă trăsătura de unire între lumea anglo-americană şi lumea latină, pentru a le atrage atenţia asupra unei obârşii comune.

Ce este unitatea latină, fi-va întrebarea? Oare o viziune mai mult romantică decât romană? În primul rând istoria Romei şi a prestigiului ei nu sunt un mit. Pentru cine s'ar îndoi ar fi deajuns să vadă numărul de volume în circulaţie în ultimii ani în Statele Unite pentru uzul Universităţilor şi Colegiilor, cari poartă titlul "Istoria civilisaţiei occidentale". Programele universitare americane ţin seama de cunoştinţele istorice ca bază oricărui studiu mai înaintat. E interesant de a compara asemenea cercetare istorică cu cea fantezistă, aşa zisă marxistă, introdusă la noi în ţară de "Academicianul" Roller. Să ne placă sau nu, istoria occidentului nu mai puţin pivotează pe civilisaţia romană, care începe cu aceea a Republicei cele mai puternice cunoscute în istoria lumii şi sfârşeşte cu un Imperiu care avea drept scop să salveze instituţiunile lăsate pe urma Republicei, dintre care cea mai importantă a fost dreptul roman.

Pare straniu că interesul pentru studiul istoriei, care situiază pe omul occidental în filiaţiunea marilor strămoşi din antichitate să fi început cu una din primele cărţi care să pună în evidenţă mersul progresiv al civilisaţiei, scrisă de un eminent romancier englez, dar puţin apreciat în Anglia: H. G. Wells. El nu pomeneşte de gogoriţa marxistă a materialismului istoric, cel bazat pe falşuri istorice pentru uzul celor săraci cu duhul. Wells nu trece cu vederea puterea celui de sus, pe care într'o altă lucrare îl numeşte "God the Invisible King". Pe când Wells prevedea un viitor al technicei care pe vremea lui părea fantastic, spre pildă războiul interplanetar, asemenea viziuni l-au îndemnat să cerceteze trecutul. Cartea pe care a publicat-o după primul războiu mondial portă titlul "An outline of history". O scrisoare a lui Vintilă Brătianu către Titulescu în 1920 pomeneşte de această carte care a avut darul să-l impresioneze. Wells e unul care alături de Bernard Shaw, cei mai de seamă autori englezi ai acelei epoci, au împărtăşit soarta lui Shakespeare, dimensiunea talentului lor fiind rămas nedeplin stimat pe timpul vieţii lor. De curând, cu toate scrierile consacrate istoriei universale, studiul antichităţii romane începe să fie familiar generaţiilor tinere din Statele Unite, fără să fie nevoie pentru aceasta să înveţe limba latină.

Iată de ce trebuie judecată inţiativa franceză în perspectiva ei istorică şi nu în aceea a reportajelor gazetăreşti pentru a înţelege că tradiţia latină supravietuieşte în multe colţuri ale lumii. Şi dacă lumea americană, care-i datoreşte puterea şi organizarea, ar da uitării această tradiţiune, ţările de origină latină, începând cu Franţa, ar trebue să le-o amintească. Fiindcă Franţa şi-a însuşit această tradiţie foarte timpuriu şi în marile momente ale istoriei naţionale, începând cu întemeietorul Clovis, sau înfăptuitorul Carol cel Mare, cari au făcut gesturi de supuşenie măreţiei antice.

În sfârşit, cu toate omisiunile trecute şi ignoranţa unor oameni cari şi-au pus autoritatea în serviciul unor cauze nelămurite, politica Statelor Unite trebuie să ţie seamă de această realitate latină care nu vine în conflict cu propriile sale interese. Din potrivă, ea este destinată să-i vie în ajutor după cum i-a venit în ajutor când a fost vorba de a lupta pentru independenţa ei şi liberarea de sub tutela regimului feudal englez. Franţa când a venit în ajutorul Statelor Unite pentru a le da independenţa a făcut-o fără nici un profit pentru ea, ba dinpotrivă, băgându-se în datorii pân'a dezlănţui propria ei revoluţie. Se adevereşte astfel că generozitatea e creatoare şi cele două revoluţii rămân interdependete.

CAPITULARE FĂRĂ CONDIŢII . . .

Revista UNA SANCTA (2/1964) publică, la pitolul "Dokumentation", în traducere germană, un articol despre VATICAN al arhimandritului grec *Kantiotis*, apărut în revista ateniană "Spitha". Arhimandritul Augustinos Kantiotis este predicator vestit şi şef spiritual al cercurilor greceşti anticatolice. Din acest articol aflăm condiţiile pe care conducerea bisericii greceşti le pune pentru începerea *dialogului* cu biserica romano-catolică. Pe lângă renunţarea la Primat, condamnarea cardinalului Humbert (cel cu bulla excomunicării) ş. a., arhimandritul grec – pe care "Congar singur nu-l poate convinge de sinceritatea catolicilor" – cere *fapte* şi anume:

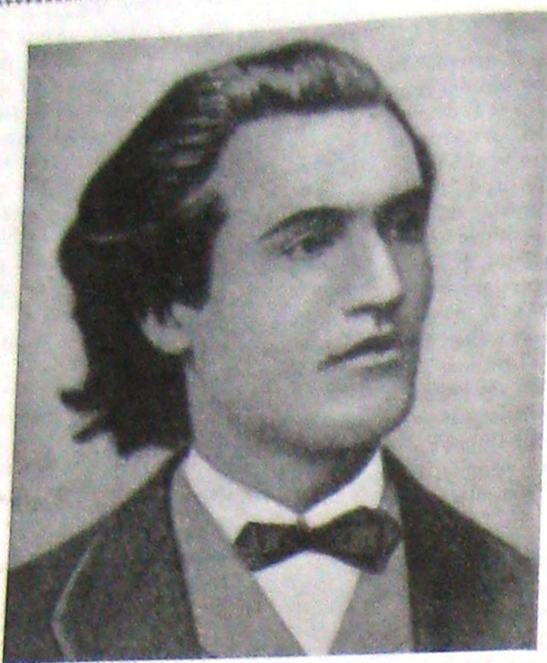
imediata disolvare a bisericilor "Unite";
încetarea proselitismului catolic;
înfiinţarea de episcopii greceşti (ortodocse) în Roma şi în Italia. Toate astea numai pentru *acceptarea dialogului*.
De aci până la pretenţia de a fi numiţi, 14–15 episcopi greci în Curia Romană, nu mai e decât nu pas!

G. R.

LUCEAFĂRUL LA SORBONA

nescian, şi altundeva decât, neapărat, în studiile lui G. Călinescu – trebuie să recunoaştem că orientarea pe care o dă investigaţiilor sale, desvăluie o dragoste de adevăr – şi de adevăr românesc – ce transcede o problemă de metodă pentru a instaura o viziune. Şi aceasă viziune cată a reda universului eminescian dimensiunile autentic româneşti, nu odată pătate de excese "culturale", de abuzuri "ştiinţifice", de un anumit bovarism al corespondenţelor cu orice preţ. Plecând dela ideea că Eminescu trebuie căutat în primul rând în propriul lui limbaj, D. Guillermou studiază toată gama metamorfozelor eminesciene în variantele poetului, slujindu-se de ediţia Perpessicius căreea îi acordă o încredere desăvârşită. (Pentru că, după cum mărturiseşte însuşi D. Guillermou, d-sa n'a avut posibilitatea să studieze manuscrisele poetului la Biblioteca Academiei Române). Alcătuind un fel de "monografii" ale poemelor publicate în timpul vieţii lui Eminescu (din cauză că cercetătorul s'a slujit mai ales de primele trei volume Perpessicius, editate de Fundaţiile Regale, şi bine a făcut deoarece ultimele trei sunt atinse de *umbra cenzurilor partinice), D. Guillermou reuşeşte să ne redea itinerarii juste, izolând* poemul eminescian de sgura unei "situări" parazitare. Eminescu e confruntat totdeauna cu sine, şi din această confruntare poemul apare într'un proces de creştere organică, rod unic, rod rotund. Eminescu e mai întâi eminescian – aceasta este cheia cu care cercetătorul francez descuie uşile şi farmecele lumii poetului. În această perspectivă, D. Guillermou nu încearcă niciodată vreun joc de v'aţi ascunselea cu adevărul. Monografia "Doinei" – ca să nu cităm decât un singur caz – este exemplară. Uneori, ca în orice lucrare ştiinţifică, s'ar putea opune altă interpretare, un alt fel de a "privi" în universul eminescian; dar aceasta e o altă poveste şi ea nu poate pune'n cauză nici orientarea generală, totdeauna alimentată de grija luminii necontrafăcute, nici rigoarea în plin şi deplin execiţiu.
Ultimele pagini de "concluzii" sunt pline de opţiuni lucide şi ele se vor dovedi necesare celor care, cu timpul, se vor încumeta să "întrebe", la rândul lor, universul eminescian. Nu putem să intrăm în amănunte, mai ales că probleme ca *visul, timpul*, sau *moartea* la Eminescu ar necesita alte "monografii" ale întrebării.
Să meditām în deosebi la această concluzie a "concluziilor" din teza d-lui Alain Guillermou: "Dacă Românii – afirmă profesorul francez – recunosc în Eminescu pe cel mai mare poet al lor, este tocmai pentru că Eminescu a ştiut să exprime în chip deosebit sufletul ţării sale şi să tâlmăcească în chip credincios aspiraţiile sau visurile compatrioţilor săi. Sinteză personală, poezia sa este şi sinteza a ceea ce s'ar putea numi spiritualitatea românească. În acest sens ea merită să fie cunoscută în toată exactitatea ei. Fie ca prezenta lucrare să fi arătat că opera lui Eminescu, aşa cum un studiu de geneză ne-o indică, nu este un simplu ecou oriental al cânturilor lirice europene, ci creaţia unui geniu profund şi original, interpret, pe de-asupra, al unui întreg popor".
Să mai meditām şi asupra faptului că această imagine reală a lui Eminescu nu ne vine din Ţară – din acea "ţărnă dulce", bătătorită azi de epigonii ruşinii -ci dintr'un Institut al Sorbonei pe care curajul intelectual şi moral al profesorului Alain Guillermou o răscumpără, cât de cât, de prea multe păcate ale ştiinţei şi conştiinţei.

75 DE ANI DE LA MOARTEA LUI MIHAIL EMINESCU

15 Ianuarie 1850 – 15 Iunie 1889

LUCEAFĂRUL

*A fost odată ca 'n poveşti
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărăteşti,
O prea frumoasă fată.*

*Şi era una la părinţi
Şi mândră 'n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinţi
Şi luna între stele.*

*Din umbra falnicelor bolţi
Ea pasul şi-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde'n colţ
Luceafărul aşteaptă.*

*Privea în zare cum pe mări
Răsare şi străluce,
Pe mişcătoarele cărări
Corăbii negre duce.*

*Il vede azi, îl vede mâni,
Astfel dorinţa-i gata;
El iar privind de săptămâni,
Il cade dragă fata.*

*Cum ea pe coate-şi răzima
Visând ale ei tâmple,
De dorul lui şi inima
Şi sufletu-i se împle.*

*Şi cât de viu s'aprinde el
In orişicare sară,
Spre umbra negrului castel
Când ea o să-i apară.*

*Şi pas cu pas pe urma ei
Alunecă 'n odaie,
Ţesând cu recile-i scântei
O mreajă de văpaie.*

*Şi când în pat se 'ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mânile pe piept,
I'nchide geana dulce;*

*Şi din oglindă luminiş
Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând închişi
Pe faţa ei întoarsă.*

*Ea îl privea cu un surâs,
El tremura 'n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.*

*Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină:
– «O, dulce-al nopţii mele Domn,
De ce nu vii tu? Vină!*

*Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde 'n casă şi în gând
Şi vieaţa-mi luminează!»*

*El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Şi s'arunca fulgerător,
Se cufunda în mare;*

*Şi apa unde-au fost căzut
In cercuri se roteşte,
Şi din adânc necunoscut
Un mândru tânăr creşte.*

*Uşor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestei
Şi ţine 'n mână un toiag
Incununat cu trestii*

*Părea un tânăr Voivod
Cu păr de aur moale,
Un vânăt giulgiu se 'ncheie nod
Pe umerele goale.*

*Iar umbra feţei străvezii
E albă ca de ceară –
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scânteie 'n afară.*

*– «Din sfera mea venii cu greu
Ca să-ţi urmez chemarea,
Iar cerul este tatăl meu
Şi mumă-mea e marea.*

*Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborît cu-al meu senin
Şi m'am născut din ape.*

*O vin! odorul meu nespus,
Şi lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.*

*Colo 'n palate de mărgean
Te-oiu duce veacuri multe,
Şi toată lumea 'n ocean
De tine o s'asculte».*

*– «O, eşti frumos, cum numa 'n vis
Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N'oiu merge niciodată;*

*Străin la vorbă şi la port,
Luceşti fără de vieaţă,
Căci eu sunt vie, tu eşti mort,
Şi ochiul tău mă 'nghiaţă».*

*Trecu o zi, trecură trei
Şi iarăşi, noaptea, vine
Luceafărul de-asupra ei
Cu razele-i senine.*

*Ea trebui de el în somn
Aminte să-şi aducă
Şi dor de-al valurilor Domn
De inim' o apucă:*

*– «Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde 'n casă şi în gând
Şi vieaţa-mi luminează!»*

*Cum el din cer o auzi
Se stinse cu durere,
Iar ceru 'ncepe a roti
In locul unde piere;*

*In aer rumene văpăi
Se 'ntind pe lumea 'ntreagă,
Şi din a chaosului văi
Un mândru chip se 'nchiagă;*

*Pe negre viţele-i de păr
Coroana-i arde pare,
Venea plutind în adevăr
Scăldat în foc de soare.*

*Din negru giulgiu se desfăşor
Marmoreele braţe,
El vine trist şi gânditor
Şi palid e la faţă;*

*Dar ochii mari şi minunaţi
Lucesc adânc himeric,
Ca două patimi fără saţ
Şi pline de 'ntuneric.*

*– «Din sfera mea venii cu greu
Ca să te-ascult ş'acuma,
Şi soarele e tatăl meu,
Iar noaptea 'mi este muma;*

*O vin' odorul meu nespus,
Şi lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.*

*O vin', în părul tău bălaiu
S'anin cununi de stele,
Pe-a mele ceruri să răsai
Mai mândră decât ele».*

*– «O, eşti frumos, cum numa 'n vis
Un demon se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N'oiu merge niciodată!*

*Mă dor de crudul tău amor
A pieptului meu coarde,
Şi ochii mari şi grei mă dor,
Privirea ta mă arde».*

*– «Dar cum ai vrea să mă cobor?
Au nu 'nţelegi tu oare,
Cum că eu sunt nemuritor,
Şi tu eşti muritoare?»*

*– «Nu caut vorbe pe ales,
Nici ştiu cum aş începe –
Deşi vorbeşti pe înţeles,
Eu nu te pot pricepe;*

*Dar dacă vrei cu crezământ
Să te 'ndrăgesc pe tine,
Tu te coboară pe pământ,
Fii muritor ca mine».*

*– «Tu-mi cei chiar nemurirea mea
În schimb pe-o sărutare,
Dar voiu să ştii asemenea
Cât te iubesc de tare;*

*Da, mă voiu naşte din păcat,
Primind o altă lege
Cu vecinicia sunt legat,
Ci voiu să mă deslege».*

*Şi se tot duce . . . S'a tot dus.
De dragu-unei copile,
S'a rupt din locul lui de sus,
Pierind mai multe zile.*

*În vremea asta Cătălin,
Viclean copil de casă,
Ce împle cupele cu vin
Mesenilor la masă*

*Un paj ce poartă pas cu pas
A 'mpărătesii rocii,
Băiat din flori şi de pripas,
Dar îndrăsneţ cu ochii,*

*Cu obrăjei ca doi bujori
De rumeni, bată-i vina,
Se furişează pânditor
Privind la Cătălina.*

*Dar ce frumoasă se făcu
Şi mândră, arz'o focul;
Ei Cătălin, acu-i acu
Ca să-ţi încerci norocul.*

*Şi 'n treacăt o cuprinse lin
Într'un ungher de grabă.
– «Da ce vrei, mări Cătălin?
Ia dut' de-ţi vezi de treabă».*

*– «Ce voiu? Aş vrea să nu mai stai
Pe gânduri totdeauna,
Să râzi mai bine şi să-mi dai
O gură, numai una.*

*– «Dar nici nu ştiu măcar ce-mi ceri,
Dă-mi pace, fugi departe –
O, de luceafărul din cer
M'a prins un dor de moarte».*

*– «Dacă nu ştii, ţi-aş arăta
Din bob în bob amorul,
Ci numai nu te mânia,
Ci stai cu binişorul.*

*Cum vânătoru 'ntinde 'n crâng
La păsărele laţul,
Când ţi-oiu întinde braţul stâng
Să mă cuprinzi cu braţul;*

*Şi ochii tăi nemişcători
Sub ochii mei rămâie...
De te înalţ de subsuori
Te 'nalţă din călcâie;*

*Când faţa mea se pleacă 'n jos,
In sus rămâi cu faţa,
Să ne privim nesăţios
Şi dulce toată vieaţa;*

*Şi ca să-ţi fie pe deplin
Iubirea cunoscută,
Când sărutându-te mă 'nclin,
Tu iarăşi mă sărută».*

*Ea-l asculta pe copilaş
Uimită şi distrasă,
Şi ruşinos şi drăgălaş,
Mai nu vrea, mai se lasă,*

*Şi-i zise 'ncet: – «Încă de mic
Te cunoşteam pe tine,
Şi guraliv şi de nimic,
Te-ai potrivi cu mine . . .*

*Dar un luceafăr, răsărit
Din liniştea uitării,
Dă orizon nemărginit
Singurătăţii mării;*

*Şi tainic genele le plec,
Căci mi le împle plânsul,
Când ale apei valuri trec
Călătorind spre dânsul;*

*Luceşte c'un amor nespus
Durerea să-mi alunge,
Dar se înalţă tot mai sus,
Ca să nu-l pot ajunge.*

*Pătrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte . . .
În veci îl voiu iubi şi 'n veci
Va rămânea departe . . .*

*De-aceea zilele îmi sunt
Pustii ca nişte stepe,
Dar nopţile-s de-un farmec sfânt
Ce nu-l mai pot pricepe».*

*– «Tu eşti copilă, asta e . . .
Hai ş'om fugi în lume,
Doar ni s'or pierde urmele
Şi nu ne-or şti de nume,*

*Căci amândoi vom fi cuminţi,
Vom fi voioşi şi teferi,
Vei pierde dorul de părinţi
Şi visul de luceferi».*

*Porni luceafărul. Creşteau
In cer a lui aripe,
Şi căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.*

*Un cer de stele de desupt,
Deasupra-i cer de stele –
Părea un fulger ne 'ntrerupt
Rătăcitor prin ele.*

*Şi din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,
Vedea, ca 'n ziua cea de'ntâi,
Cum izvorau lumine;*

*Cum izvorînd îl înconjor
Ca nişte mări, de-a'notul . . .
El sboară, gând purtat de dor,
Pân' piere totul, totul;*

*Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochiu spre a cunoaşte,
Şi vremea 'ncearcă în zadar
Din goluri a se naşte.*

*Nu e nimic şi totuş e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemene
Uitării celei oarbe.*

*– «De greul negrei vecinicii,
Părinte, mă desleagă
Şi lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii scară 'ntreagă;*

*O, cere-mi, Doamne, orice preţ,
Dar dă-mi o altă soarte,
Căci tu izvor eşti de vieţi
Şi dătător de moarte;*

*Reia-mi al nemuririi nimb
Şi focul din privire,
Şi pentru toate dă-mi în schimb
O oră de iubire . . .*

*Din chaos Doamne-am apărut
Şi m'aş întoarce 'n chaos . . .
Şi din repaos m'am născut,
Mi-e sete de repaos».*

*– «Hyperion, ce din genuni
Răsai c'o 'ntreagă lume,
Nu cere semne şi minuni
Care n'au chip şi nume;*

*Tu vrei un om să te socoţi,
Cu ei să te asameni?
Dar piară oamenii cu toţi,
S'ar naşte iarăşi oameni.*

*Ei numai doar' durează 'n vânt
Deşerte idealuri –
Când valuri află un mormânt
Răsar în urmă valuri;*

*Ei doar' au stele cu noroc
Şi prigoniri de soarte,
Noi nu avem nici timp, nici loc,
Şi nu cunoaştem moarte.*

*Din sânul vecinicului ieri
Trăieşte azi ce moare,
Un soare de s'ar stinge 'n cer
S'aprinde iarăşi soare;*

*Părând pe veci a răsări
Din urmă moartea-l paşte,
Căci toţi se nasc spre a muri
Şi mor spre a se naşte.*

*Iar tu, Hyperion, rămâi
Ori unde ai apune . . .
Cere-mi – cuvântul meu de 'ntâiu,
Să-ţi dau înţelepciune?*

*Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup'a ei cântare
Să se ia munţii cu păduri
Şi insulele 'n mare?*

*Vrei poate 'n faptă să arăţi
Dreptate şi tărie?
Ţi-aş da pământul în bucăţi
Să-l faci împărăţie.*

*Îţi dau catarg lângă catarg,
Oştiri spre a străbate
Pământu 'n lung şi marea 'n larg,
Dar moartea nu se poate . . .*

*Şi pentru cine vrei să mori?
Intoarce-te, te 'ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Şi vezi ce te aşteaptă» . . .*

*In locul lui menit din cer
Hyperion se 'ntoarse
Şi, ca şi 'n ziua cea de ieri,
Lumina şi-o revarsă.*

*Căci este sara 'n asfinţit
Şi noaptea o să 'nceapă;
Răsare luna liniştit
Şi tremurând din apă*

*Şi împle cu-ale ei scântei
Cărările din crânguri.
Sub şirul lung de mândri tei
Şedeau doi tineri singuri:*

*– «O lasă-mi capul meu pe sân,
Iubito, să se culce
Sub raza ochiului senin
Şi negrăit de dulce;*

*Cu farmecul luminii reci
Gândirile străbate-mi,
Revarsă linişte de veci
Pe noaptea mea de patimi.*

*Şi de asupra mea rămâi
Durerea mea de-o curmă,
Căci eşti iubirea mea de 'ntâi
Şi visul meu din urmă».*

*Hyperion vedea de sus
Uimirea 'n a lor faţă;
Abia un braţ pe gât i-a pus
Şi ea l-a prins în braţe . . .*

*Miroase florile-argintii
Şi cad, o dulce ploaie,
Pe creştetele-a doi copii
Cu plete lungi, bălaie.*

*Ea, îmbătată de amor,
Ridică ochii. Vede
Luceafărul. Şi 'ncetişor
Dorinţele-i încrede:*

*– «Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde 'n codru şi în gând,
Norocu-mi luminează!»*

*El tremură ca alte dăţi
In codri şi pe dealuri,
Călăuzind singurătăţi
De mişcătoare valuri;*

*Dar nu mai cade ca 'n trecut
In mări din tot înaltul:
– «Ce-ţi pasă ţie, chip de lut,
Dac'oiu fi eu sau altul?*

*Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor şi rece».*

Cititorilor mei.

Multe flori-s, dar puţine
Rod în lume o să poarte
Toate bat la poarta vieţii
Ci se scutur multe moarte

DER ABENDSTERN

Im Märchen war's — es war einmal —
in fernste Zeit verloren,
da ward in hoher Ahnen Saal
ein holdes Kind geboren.

Der Eltern Einzige war sie,
in allem einzig immer,
gleichwie im Heil'genkranz Marie,
der Mond im Sternenschimmer.

Wenn Schatten sanken, trat sie gern
aus dem gewölbten Raume
zum Fenster, wo der Abendstern
schon stand am Himmelssaume.

Am Meeresrande sah sie ihn
aufgehn und leise funkeln
und unter ihm die Schiffe ziehn,
von ihm geführt, die dunkeln.

Sie sah ihn gestern, sieht ihn heut,
und bald erwacht die Liebe,
und den es wochenlang erfreut,
wünscht auch, das Mädchen bliebe.

Stützt sie in ihre Mädchenhand
den Traum der heißen Wangen,
schwillt tief im Herzen ihr der Brand
in Sehnen und Verlangen.

So flimmert freudiger auch er
an jedem Abend nieder,
scheint aus dem nächt'gen Schloß ihm her
ihr Bild von neuem wider.

Ein Netz von Silberfäden webt
des kalten Lichts Geflimmer.
Sie tritt zurück — er aber strebt
ihr gleitend nach ins Zimmer.

Streckt sich aufs Lager dann das Kind,
fromm ihren Tag zu enden,
schließt er ihr liebe Augen lind
und liebkost ihren Händen.

Und aus dem Spiegel blickt sein Licht
gedämpft auf sie, ergossen
auf ihren Leib, ihr Angesicht,
die Augen, halb geschlossen.

Sie sieht ihn an und lächelt still,
er zittert dort im Spiegel,
weil er in ihre Träume will
trotz aller Seelenriegel.

Und schon erseufzt sie wie in Qual
und spricht im Schlaf zum Sterne:
„O Süßer! Meiner Nacht Gemahl!
O komm! was weilst du ferne?

Auf einem Strahle niederwärts
sollst, Abendstern, du schweben.
Geh ein ins Haus! Geh ein ins Herz!
Erhelle sanft mein Leben!"

Er zitterte bei ihrem Wort
und schwoll in neuem Leuchten.
Auf einmal schoß er blitzend fort
und losch in Meeresfeuchten.

Das Wasser warf, wo er verschwand,
noch kreischend Well' auf Welle;
ein schöner Jüngling aber fand
aus Nacht den Weg ins Helle.

Leicht dringt er ein, es hält ihn nicht
die hohe Fensterbrüstung;
ein Stab, den grünes Schilf umflicht,
ist seine ganze Rüstung.

Er ist ein Königssohn; es sprengt
das Goldhaar Haft und Haken.
Doch um die nackten Schultern hängt
ein leichenblaues Laken.

Wie Wachs so bleich ist sein Gesicht,
die Wangen eingesunken;
aus schönen Totenaugen bricht
des Lebens düstrer Funken.

„Du riefst und zwingst mich sehnend her
aus buntem Sterngewimmel;
denn meine Mutter ist das Meer,
mein Vater ist der Himmel.

Dich sehen mußt' ich; in dein Haus
hat Sehnsucht mich gezogen.
Aus goldner Himmelspracht heraus
gebaren mich die Wogen.

O Liebste! Dir zu Liebe fällt
der Abendstern zur Erden.
Nun komm und laß die kleine Welt,
um meine Braut zu werden!

In den korallnen Schlössern soll
der Zeiten Schlag uns schweigen,
und wes der Ozean ist voll,
das geb' ich dir zu eigen."

„Oh, du bist schön! Die Engel nur
sind schön so, die wir träumen,
Doch folg' ich niemals deiner Spur
zu jenen schönern Räumen.

Dein Kleid ist fremd, und fremd dein Wort
Wie tot die Augen stieren!
Ja, du bist tot! So heb dich fort!
Dein Anblick macht gefrieren!"

Drei Tage gingen in das Land,
da kam aus nächt'gem Dunkel
und strahlte hell und unverwandt
des Abendsterns Gefunkel.

Sie dacht' im Schlaf an ihn, der fern
jetzt fühlte sie, er fehle,
und Sehnsucht nach des Meeres Herrn
schwoll auf in ihrer Seele.

„Auf einem Strahle niederwärts
sollst, Abendstern, du schweben.
Geh ein ins Haus! Geh ein ins Herz!
Erhelle sanft mein Leben!"

Als er der Liebsten Ruf vernimmt,
erlischt sein Schein in Schmerzen.
Da kreisen, wo der Stern verglimmt,
die andern Himmelskerzen.

Da floß zur Welt, da schoß empor
ein Glühen und ein Flammen,
und aus des Chaos Gründen gor
schön ein Gebild zusammen.

Des Haares schwarze Strähnen band
von Feuer eine Krone,
es lieh der Gluten hellsten Brand
die Sonne ihrem Sohne.

Er streckt aus schwarzem Leichentuch
die marmorweißen Arme;
auf seinem Antlitz ruht's wie Fluch,
es sinnt in tiefem Harme.

Die Augen groß und rätselhaft,
erglühen tief und schaurig,
wie niegestillte Leidenschaft,
wie ew'ge Nacht so traurig.

„Du zogst mich wieder an mit Macht
aus heitrer Sterne Wonne;
denn meine Mutter ist die Nacht,
mein Vater ist die Sonne.

O Liebste! Dir zuliebe fällt
der Abendstern zur Erden.
Nun komm und laß die kleine Welt,
um meine Braut zu werden!

Dann will ich einen Sternenkranz
ins blonde Haar dir drücken,
und du, besiegend ihren Glanz,
Sollst meinen Himmel schmücken."

„Oh, du bist schön! Ein Dämon nur
ist schöner, den wir träumen.
Doch folg ich niemals deiner Spur
zu jenen schönern Räumen.

Von deiner Liebe Grausamkeit
fühl' ich dir Brust mir schmerzen.
Dein Blick verbrennt, und dem wird leid
den deine Augen herzen."

„Wie willst du denn, du töricht Kind,
daß ich herab soll kommen?
Unsterblich bin ich; sterblich sind
die Wünsche dir, die frommen."

„Mir läuft das Herz beim Reden fort,
ich kann mein Wort nicht schleifen.
Sei, was du sprichst, auch Menschenwort
kann ich es nicht begreifen.
Doch willst du, daß ich menschlich treu
in Liebe deine werde:
wie ich sei sterblich! und aufs neu'
steig nieder dann zur Erde!"

„Dünkt dir ein Kuß, ein schneller Kuß
Unsterblichkeit zu zahlen?
Doch wenn die Liebe geben muß,
so gibt sie ohne Prahlen.

In Sünden denn, zu niederm Sein,
soll mich ein Weib gebären;
die Ewigkeit, die heut noch mein,
soll Sterblichkeit gewähren."

So eilt er fort und schafft und rennt,
er hat's dem Kind versprochen.
Ein Stern war aus dem Firmament
zu Nacht hinausgebrochen.

Zu jener Zeit war Katalin
am Hof als Edelknabe.
Er schenkte, wenn das Mahl erschien,
bei Tisch des Weines Labe.

Die Schleppe wußt' er mit Geschick
der Königin zu tragen;
ein Schneekind war er, doch sein Blick
verstand zu sehn und wagen.

Und rosenrot, hol's der und wer!
und frisch und froher Miene.
Der schlich und strich seit kurzem her
um unsre Kataline.

„Die hatte, schöner jetzt als je,
zu reifen just begonnen.
Ei, Katalin! Es tut nicht weh,
Wer wagt hat halb gewonnen."

In einem Winkel trifft sie ihn,
sanft hat er sie umfangen.
„Was willst du? Laß mich, Katalin!
Du bist wohl fehlgegangen?!

„Was ich dir will? Nur was ich muß!
Du sollst nicht immer trauern.
Nein, lach'! und gib mir einen Kuß
Er braucht nicht lang zu dauern."

„Was du mir sagst, versteh' ich nicht.
Geh weg! Laß mich zufrieden!
Mir ist des Abendsternes Licht
allein noch lieb hienieden."

„Hör zu! Du sollst mich schon verstehn!
Haarklein will ich dir zeigen,
was Liebe ist. Nur mußt du stehn
und hübsch geduldig schweigen.

Der Jäger weitet in dem Strauch
dem Vögelchen die Schlinge.
So weit' ich dir die Arme auch:
mein Vögelchen, nun springe!

Wenn mein Aug' in das deine strebt,
soll deins nicht seitwärts blitzen;
wenn dich mein Arm zur Brust mir hebt,
so heb dich auf den Spitzen!

Und neigt mein Antlitz sich zu dir,
von deinem nimm die Hände,
und unersättlich wollen wir
uns ansehn ohne Ende.

Und wenn das Spiel um Küsse geht,
darfst du nichts schuldig bleiben.
Nun kannst das Liebesalphabet
von A bis Z du schreiben."

Sie hörte, was der Knabe sprach,
halb staunend, halb voll Nücken;
halb will sie nicht, halb gibt sie nach
und schämt sich zum Entzücken.

Und flüstert: „Schwätze du und sprich!
Wann wär' ein Lump bescheiden?
Seit früher Jugend kenn ich dich
und kann ganz gut dich leiden.

Doch stieg aus des Vergessens Grab
des Abendsternes Glänzen.
Der Einsamkeit des Meeres gab
er unermessne Grenzen.

Die Wimper sinkt mir wehmutsschwer,
und stille Tränen quellen,
wenn alle Wogen in dem Meer
zu ihm, zu ihm nur schwellen.

Er strahlt so liebevoll und mild,
zu lindern mein Verlangen,
Doch immer höher steigt sein Bild,
ich kann ihn nie umfangen.

Und kalt und traurig ist sein Licht,
weil eine Welt uns scheidet.
Die Liebe aber endet nicht,
ob sie sich ewig meidet.

Drum ist der Tag, der Wüste gleich,
erquickungslos langweilig,
Oase ist das Zauberreich
der Nacht und dreimal heilig."

„Du Kind und Närrchen! Laß das nur!
Komm, in die Welt zu rennen!
Verlieren wird man unsre Spur,
und niemand wird uns kennen.

Wir wollen froh und listig sein,
dann hilft das Glück uns gerne.
Du läßest Eltern Eltern sein
und lachst der Abendsterne!"

Hin flog der Abendstern. Er frißt
den Raum in Sturmeseile.
Jahrtausendweite Bahnen mißt
sein Flug in kleiner Weile.

Zu Häupten ihm ein Sternenkranz,
zu Füßen ihm ein andrer;
er saust und blitzt durch ihren Tanz
als irrer Weltenwandrer.

Und aus des Urgrunds tiefer Nacht
rings um sich sieht er's hellen,
wie einst, da Gott die Welt gemacht,
und Licht um Lichter quellen,

die, wie das Meer im Sturme schlägt,
den Schwimmer wild umbranden.
Er schwimmt — er fliegt — die Liebe trägt,
bis alle, alle schwanden.

Wo ist er? Wo die Grenze fehlt
und Augen, sie zu finden;
wo sich die Zeit in Wehen quält
und doch nicht kann entbinden.

Ein ew'gies Nichts. Und dennoch will
ein ew'ger Durst draus schlürfen.
Ein Abgrund ohne Grund, so still
wie Blind — vergessen — dürfen.

„O Vater! Nimm die Nacht von mir
der Ewigkeit, die schwere!
Die ganze Schöpfung danke dir!
Und ewig sei dir Ehre

Den Preis bestimme, den du willst;
heil mich von diesem Leben!
Du, der du ewig Leben quillst,
vermagst auch Tod zu geben.

Unsterblichkeit geb' ich zurück:
den Augen lösch' ihr Glühen!
Nur eine Stunde Liebesglück
laß mir dafür erblühen!

Dem Chaos, Herr, bin ich entflammt,
ins Chaos will ich fließen;
der ew'gen Frieden ich entstammt,
laß Friedens mich genießen!"

„Hyperion, du dringst aus Nacht
mit einer Welt von Welten.
Doch was du willst, ward nie gedacht,
darf nie und nirgend gelten.

Du Gott, der nicht mehr Gott sein mag,
den Menschen willst du gleichen!
Doch Menschen zeugt ein jeder Tag
aus andrer Menschen Leichen.

Und alle baun sie in den Wind
Luftschlösser auf zu Scherben.
Eh' Wellen noch verlaufen sind,
nahn Wellen schon als Erben.

Den einen hat das Glück geweiht,
ein andrer muß verderben.
Wir stehen außer Raum und Zeit
und können niemals sterben.

Was morgen stirbt, ins Heut gebiert
der Schoß des ew'gen Gestern:
die Sonne, die ihr Licht verliert,
räumt nur den Platz den Schwestern.

Der Tod ist auch der Sonnen Hirt
und weidet seine Herden;
denn um zu sterben, wird, was wird,
und stirbt, um neu zu werden.

Doch du, Hyperion, du bleibst
im Untergang beständig:
denn du bist urgeformt und treibst
als Wunder auf lebendig.

Verlange! Alles geb' ich dir,
und wenn's die Warheit wäre!
Sei Dichter! und Gebirg und Tier
soll folgen Wald und Meere!

Willst du als Richter und als Held
auf Völker niederschauen?
In Stücke schlag' ich dir die Welt,
ein Reich dir draus zu bauen.

Und Mast an Mast und Heer an Heer,
erobernd vorzustreben:
verheer' das Land! durchfurch' das Meer
Nur Tod kann ich nicht geben.

Für wen auch stürbest du so gern?
Kehr heim! Aus ew'gen Fernen
schau auf der Erde irren Stern,
was deiner harrt, zu lernen!"

Auf seinen Platz am Himmelszelt
entstürmt Hyperion wieder,
und seiner Strahlen Klarheit fällt
wie immer erdennieder.

Denn Abend ist's. Die Sonne sank,
die Nacht will niedersteigen,
der Mond geht auf und zittert blank
auf müder Wasser Schweigen.

Und huscht mit seinem Fleckenlicht
den Weg hin unter Bäumen.
Die beiden Menschen stört es nicht,
dort, wo ihn Linden säumen.

„Laß meinen Kopf an deine Brust,
Geliebte, leise sinken
und in unsagbar süßer Lust
der Augen Frieden trinken.

Mit ihrer Kühle Zauberkraft
durchhelle meine Sinne,
daß in die Nacht der Leidenschaft
mir ew'ge Ruhe rinne.

Das meinen Schmerzen Lindrung gibt,
nie laß das Auge zusein!
Dich hab' ich ja zuerst geliebt,
mein letzter Traum sollst du sein!"

An dem verzückten Pärchen darf
Hyperion sich weiden:
als einen Arm er um sie warf,
umschlang sie ihn mit beiden.

Die Silberblumen durften rund
und taumeln, leichte Flocken,
auf zweier Menschenköpfe Bund,
auf blondgemischte Locken.

Sie blickt empor, berauscht von Lust.
Der Abendstern steht droben.
da quillt und schwillt aus sel'ger Brust
der Wünsche Flut nach oben:

„Auf einem Strahle niederwärts
sollst, Abendstern, du schweben.
Sieh in den Wald hier, sieh ins Herz!
Bestrahle Glück und Leben!"

Sein Zitterlicht fällt weit und breit
auf Berg und Wald wie immer
und spinnt die Wassereinsamkeit
in wogendes Geflimmer.

Doch sinkt er nicht mehr blind und taub
ins Meer als Weltenwandrer.
„Was macht es dir, du Häuflein Staub!
ob ich's bin, ob ein andrer?

Euch lebt das Glück in enger Welt,
wo Schwach- und Kleinheit erblich;
ich leuchte hoch am Himmelszelt,
unfühlend und unsterblich."

(Aus: M. EMINESCU, Gedichte, übersetzt von Konrad RICHTER, Jena 1937).

(După: MIHAIL EMINESCU, Poesii, ed. Aurel RAUȚA, Salamanca, 1950).

Eminescu non è un fiore raro, sbocciato quasi per miracolo da un seme, portato per caso sul suolo di Dacia dal soffio dei venti occidui: è un astro sgorgato dalle profondità dei cieli d'Oriente, a testimonianza d'una civiltà giovane e nuova, ma radicata in un passato di antica cultura e di severa tradizione. Come quella del suo *Luceafar*, anche la sua luce, prima di giungere fino a noi, ha percorso un lungo cammino.

(ROSA DEL CONTE)

Strofa primă și ultimă din CRITICILOR MEI, cu semnătura. Manuscrisul dăruit de Principesa Luise zu Wied Bibliotecii Române din Freiburg/Germania. Interesantă grafia corecturii.

ARTA ȚĂRĂNEASCĂ DELA NISTRU PÂN'LA TISA

de LUCIA A. POPOVICI

Oare de ce *arta* țăranului – fie ea die orișice ținut, de pe orișice pământ – stârnește întotdeauna atâta admirație în fața orășenilor și mai cu seamă în fața străinilor? Poate pentrucă ea este expresia unei adânci stări sufletești, care inconștient caută să împărtășească această emoție estetică prin chiar materialele ei simple de care dispune?

Arta țărănească pornește dintr'un suflet, ca să îmbogățească alte suflete. Omul din câmpie, de pe deal sau dela munte, nu are nevoie de lecții, de studii, de metode, de vreo tehnică sau de vreo școală, care să-l învețe a-și exprima focul inimii. Nu. Pentru el *arta* – el nici nu cunoaște acest cuvânt – este o cerință organică străbună, un dar înnăscut, altoit pe o tradiție de secole și susținut de un adânc și puternic sentiment: acela al *dragostei*. Da. Deoarece el simte și știe că nimica nu se împlinește, nimica nu se creează fără de dragoste. Bărbatul lucrează pentru femeea lui, femeea pentru bărbatul ei și amândoi pentru copiii lor, în credința neclintită de a le lăsa lor bunul moștenit dela strămoși. O voce lăuntrică le spune că tot acest patrimoniu este un bun al neamului întreg, că fiecare trebue să-l cinstească și să-l întregească. Esta datoria fiecăruia față de neamul din care face parte.

Și aceeași dragoste de tot ceea ce este frumos, cât și dorința puternică de a făuri și de-a împodobi toate lucrurile ce-l impresoară, se găsește pe tot întinsul pământului românesc, între hotarele rânduite, cât și dincolo de hotarele istorice . . . dela Nistru pân'la Tisa.

Despre arta țărănească a neamului românesc s'a vorbit și s'a scris mult, și de către Români și de către străini. În numeroase muzee die țară, s'au strâns obiectele cele mai de seamă – până și casa întreagă a vreunui țăran. Și în toate provinciile s'au găsit lucruri de adevărată valoare artistică. Iar în apus – pe vremuri – istorici și profesori de specialitate, pătrunși, de o adevărată și caldă înțelegere pentru însemnătatea acestei comori a neamului, au organizat expoziții, au ținut conferințe, ce au stârnit o admirație generală.

Nu vrem să tragem spuza pe turta noastră. Nu. Omul este om și oriunde s'ar afla are, de bunăseamă, aceleași instincte, aceleași reacțiuni. Dar să nu uităm că și fiecare popor pune în tot ceea ce face, un *ce* anume, o răsuflare specifică a eului său, care-l va deosebi de semenii săi. Asta e viața.

Astfel, bunăoară, *satul* românesc se deosebește de acela al altor neamuri, prin chiar *așezarea* lui. Căsuțele albe, din paiantă văruită, cu acoperișul fie de stuf, olane sau șindrilă; cu prispă și stâlpi de lemn încrestat, sunt risipite în șes, pe-un deal sau într'o vale – așa ca și cum o mână năzdrăvană, le-ar fi dat drumul din cer. Ele nu au nimica din alinierea matematică adoptată de alte neamuri, unde casele sunt lipite zid de zid, unele de altele și grădinile stau cot la cot. Biserica de lemn – mică și modestă, se află de obiceiu pe deal sau pe lângă cimitirul satului, departe de casele sătenilor, ca să fie ferită de foc. Ea este o adevărată operă de artă, prin proporția ei, prin jocul de umbră și de lumină și coloarea caldă a lemnului ce se îmbină cu natura dimprejur. Savantul austriac: *Franz Schulcz*, în lucrarea sa: Bisericile de lemn din Episcopia Sătmar, Viena, 1866 a scris:

"C'est un objet de grand étonnement pour un savant de trouver dans une contrée où il s'y attendrait de moins – en Transylvanie – une architecture du bois parfaitement développée, qui ne le cède en rien à celle si renommée de la Suisse, qui la dépasse même en ce qui concerne les églises . . .

L'impression laissée par ces églises en bois est puissante et inattendue. Du toit en surplomb descendent des ombres qui donnent à la construction un air mystérieux. La couleur sombre du bois de hêtre dont elle est faite, ajoute à son image quelque chose de grave. Et la tour haute, en disproportion avec les dimensions plutôt basses de l'église, lui donne un air original et précieux, de sorte que l'impression produite sur le visiteur ne peut jamais s'effacer."

(Cit. după Coriolan Petranu, în G. Oprescu, *L'art du paysan Roumain, p. 20).*

Printre monumentele de arhitectură religioasă, trebue să facem o deosebire între biserica de lemn și cea de cărămidă sau de piatră de mai târziu, care face o legătură între stilul bizantin și occidental. Biserica de lemn reprezintă un *ce* independent, un anume stil al lemnului, învăluit de o suflare specifică. Aceste bisericuțe de sat exprimă nu numai stilul materialului din care au fost făcute, ci chiar sufletul omului care le-a ridicat. Pe dinăuntru ele sunt zugrăvite pe de-a întregul. Ci nu numai cu scopul de-a înălța sufletele, ci chiar din dorința de-a instrui omul – pentru care erau făcute – și care pe vremuri, neștiind carte, citea astfel Evanghelia în formă și coloare.

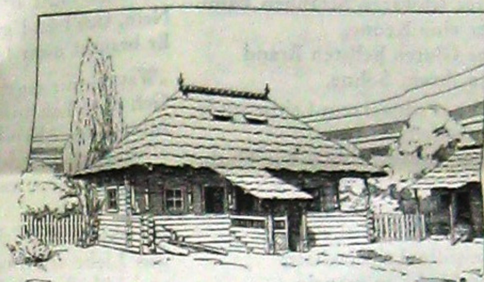
Iar când țăranul, nu avea mijloacele necesare de-a înălța o biserică – fie ea chiar numai din lemn – el se mulțumea ca să ridice *o cruce* sau *o troiță*, această impresionantă manifestație a credinței strămoșești. Această troiță, cruce mare de lemn, variată ca înfățișare, era alcătuită din trei cruci împreunate și acoperită de o streașină de șindrilă. Adeseori erau zugrăvite și purtau inscripții. Ele erau ridicate fie la o răscruce de drum, fie de-a-lungul unei șosele, în cimitire sau pe locul unde s'a întâmplat vreo nenorocire. Trecătorul se oprea, se ruga. Dar ele mai aveau un tâlc al lor! După *felul lucrului*, după motivul lemnului tăiat, țăranul singur știa să citească în dunga săpată, de ce anume e vorba. Crestătura îi vorbea, îi spunea anume *ce* nenorocire s'a întâmplat în locul acela. Iar când într'un cimitir, pe o astfel de cruce se mai adăoga încă o cruce mai mică pe una din brațe, el știa că acel mormânt a mai primit trupul unui copilaș. Și *Nicolae Iorga*, ne mai spune despre aceste cruci:

"Sunt ctitorii ieftine ale unor credincioși care nu aveau mijloace de a-și arăta credința prin durarea unei biserici. Pe vremuri, când și bisericile de lemn erau foarte rare, în jurul unei astfel de cruci se făceea toată slujba. Ea înlocuia biserica, o rezuma în ce avea mai caracteristic."

Sărac sau bogat, țăranul român ține ca să-și aibe pământul, casa, grădina, ocolul și tot rostul său. El vrea să știe ceea ce este al lui și *pentru ce* muncește. Când poate, el însuși își construește casa, fiind în acelaș timp: arhitect, dulgher, tâmplar, zidar, sculptor și decorator. Și nimica nu rămâne neatins de mâna-i măeastră.

Casa – după regiune, climă și posibilități – poate să aibe unele deosebiri, însă întotdeauna ea poartă pecetea unui ce nedefinit, un anume farmec ce răspândește o căldură, ce încântă ochiul și atinge inima. Chiar și atuncea când, la șes, ea este făurită din materialele cele mai primitive și e îngrădită de-un gard de răchită, prin care trec găinile. La oamenii mai cu stare însă, la deal și la munte, casa e mai mare. Sprijinită pe o temelie de piatră, are o pimniță cu gârliciu, pe care se reazimă prispa. Curtea e înconjurată de un gard, iar poarta de intrare ia uneori o înfățișare monumentală prin streașina-i de șindrilă. Ea e prinsă între trei stâlpi groși din lemn de stejar, frumos ciopliți, ce-o împarte în două părți neegale. Una mai mică, e poarta de intrare a oamenilor, iar cealaltă mai mare cu două canaturi, e poarta de intrare a carelor, a plugului, a săniilor. Toată această lemnărie este tăiată, cioplită, încrestată cu multă îngrijire și iscusință – până și broasca dela ușe e toată din lemn! Elementele ornamentale, ce împodobesc poarta, gardul, stâlpii, au mai întotdeauna un caracter geometric, în care: *spirala, cercul, crucea, steaua,* toate joacă un rol însemnat.

Însă ceea ce, cu adevărat, dă o notă cu totul deosebită casei românești – fie ea la șes, pe deal sau la munte – este: *prispa* sau *pridvorul*, această galerie de lemn cu stâlpii crestați, dela intrarea casei, ce ține toată fațada sau o înconjoară chiar. Partea din mijloc, răzimată de tavanul pimniței, e mai largă, mai ridicată, mai încăpătoare și e numită *foișor*. Acest foișor, este cu adevărat un salon de primire, printre flori și verdeață. O masă de lemn, scaune, lavițe, așteaptă oaspeții și trecătorii. Prispa este întâmpinarea însăși a unui *bun sosit*, cât și chezășia unei primiri calde și prietenoase, așa cum sufletul Românului o înțelege. *Prispa* este la o casă ceea ce zâmbetul este pe fața unui om, care înțelege *omenia* și dragostea de frate.

Pătrunzând în casă, vom vedea bunăoară chiar în tindă, o *lăvicioară*, în care se ține mălaiul, sau vestita *ladă de zestre*, minunat împodobită de crestături și ferecată în belciuge grele de fier, în așa fel încât este o adevărată încântare. Și această ladă de zestre, plină de tot ce mireasa și-a țesut, tors, cusut, brodat, adunat și . . . visat, în anii tinereții, a fost pusă pe patru roate și trasă de doi boi, dela casa miresii la casa mirelui în ziua nunții. Ea cuprinde o comoară!

Mobila săteanului român nu cunoaște artificii și niciun fel de complicații. O *laviță* sau două, acoperită de scoarțe și perine lucrate, pături țesute din lână de oaie. *Un leagăn* prins de bârnele tavanului. În perete un *blidar* cu străchini, oale, ulcele, furculițe și linguri de lemn, tăiate și încrestate. Deoparte *vatra*, element principal, ce încălzește casa și pe care se fierb bucatele și poate sluji adeseori și ca loc de culcare. E făcută din lut galben, lipită și văruită de mâna gospodarului. Prins într'un unghiu al odăii, se află *colțarul*, dulap de lemn adesea zugrăvit și care cuprinde lucrurile casnice mărunte, bunăoară: solnița, pristolnicul, căncelele, plosca, paharele . . .

Dar din casa și chiar din bordeiul țăranului nostru, nu lipsește mai niciodată *icoana*. Aninată de peretele dinspre răsărit, în fața ei arde *candela*. Deasupra icoanei, un *ștergar* țesut și ales în arniciu colorat, o împodobește. Această umilă scândurică, zugrăvită de mâna unui credincios și îngălbenită de vreme și fum, a prins în fibrele ei tot harul dumnezeesc. Ea pare să fie o legătură între ceea ce este pământesc și aevea. Întradevăr. Pe vremuri, când icoana era dusă la biserică spre a fi sfințită, ea era apoi învelită într'un astfel de ștergar și adusă acasă – ca să fie ferită de rele . . .

Indemânatic în toată treaba gospodăriei, țăranul român nu a avut niciodată nevoie de meșteșugari. E drept că și nevoia l-a învățat. Dacă în sat se nimerea vreun fierar sau un sobar, cu atât mai bine. Doar oalele, străchinile și ulcelele le va lua el dela bâlciu, în zi de *târg mare*, când vin olarii din diferite ținuturi, cu marfa lor la vânzare. El alege atuncea și străchini și ulcele, și nu numai spre folosul zilnic, ci ca să le și anine în *odaia mare*, pe *culme*, printre ștergare. Atât de vie e în inima Românului, setea de-a privi *frumosul*, încât el se uită la niște străchini încondeiate, precum alții se uită la un tablou de mare preț. Dar și acest meșteșug e făcut doară tot de mâna unui țăran. El își întocmește casa și tot rostul, chiar acolo unde găsește pământul galben și unde își poate înjgheba cuptorul. Ca și în arta crestăturii pe lemn, tot așa și în arta olăriei motivele sunt de obiceiu de formă geometrică, dar și cele florale își au rostul lor și de o valoare specială sunt acele ale *petelor de coloare*, ce dau rezultate uimitoare. Coloarea întrebuințată în olărie este mai ales *albastrul*, *verdele* și *galbenul*, ce reies atât de bine pe fondul lăptos al lutului lucrat și ars.

Și tot olarul satului, făurea acele vestite *oale de rezonanță*, menite să înbunătățească acustica în *bisericile și mănăstirile lui Ștefan cel Mare*. Aceste oale de pământ ars, de formă ovoidală erau fixate în unghiul zidurilor din partea apuseană a bisericilor. Și *Gheorghe Balș* în *L'architecture Religieuse Moldave*, Paris 1922, ne spune:

"On trouve souvent dans les pendentifs des *pots de résonnance de terre cuite*, placé dans la voûte et dont l'ouverture, qui reste libre, est placé au ras de l'enduit. Leur but serait de renforcer les sons ou bien d'améliorer l'acoustique."

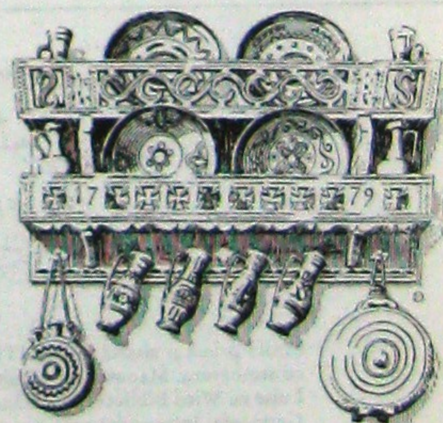
Țăranul român lucrează la câmp, lucrează lemnul cu precădere și sub toate formele. El își ridică adeseori biserica, casa, făurește uneltele trebuincioase și împodobește cu spiritu-i de adevărat artist, tot pe ce pune mâna. Da. Deoarece Românul se pricepe să aleagă lemnul și să mânuiască dalta. Să nu ne mirăm. Știm doară că lucrarea lemnului era cunoscută în cadrul românismului dela Nistru până la Tisa, încă de pe vremea *Dacilor* – popor de pădure deasă – strămoșii noștri . . .

Dar ce face *femeea romăncă?* Ea? Ea face tot restul. Ea îmbracă casa, soțul, copiii, ține întreaga gospodărie și ajută la munca câmpului, după nevoile vremii. Într'adevăr, ea seamănă inul și cânepa, bate, topește și dărăcește fibra până ce scoate fuiorul, pe care-l pune pe frucă. Această *furcă* încrestată cu dibăcie și dragoste, a jucat întotdeauna un rol însemnat mai cu seamă în viața fetelor dela țară. Era doară un semn de dragoste din partea flăcăului pentru aleasa inimii sale. Și punând caierul pe furcă, femeea romăncă toarce, coase, țese și brodează acele minunate pânzături, cunoscute astăzi în tot Apusul. Iarna întinde războiul în tindă sau în odaia mare, vara în curte în fața casei. Alături fierbe ciorba în ciaun, vede de copilașul ce doarme în leagăn, de păsările ce sburdă primprejur, de purceii ce grohăie după mâncare, că nu-s nicicând sătui.

Țăranul și țăranca romăncă nu au decât *un singur costum!* Este acelaș costum pentru munca câmpului, munca de toate zilele și *acelaș* pentru dusul la biserică, dumineca la joc și pentru orișice sărbătoare. Deosebirea stă în aceea, că costumul de toate zilele e mai vechiu, mai simplu, mai ofilit, pe când acela de zile mari, e în plină strălucire.

Îmbrăcămintea țăranului și a țărancei romănce, este în chip general: *albă*. Dar peste acest fond alb, de pânză și dimie, joacă colorile, mânuite în așa fel, încât armonia e desăvârșită.

Bărbatul poartă o cămașe de cânepă sau de in, ce cade peste cioareci. La gât are o bentiță îngustă lucrată cu arniciu, de asemenea la mâneci și adeseori pe poale. La mijloc este încins cu un brâu de lână sau o cingătoare de piele. Cioarecii sunt de dimie albă, strânși pe picior. Pe cap poartă căciula din piele de oaie, iar în picioare opinci din piele tăbăcită, legate cu nojițe. Iarna poartă un pieptar de piele de oaie fără de

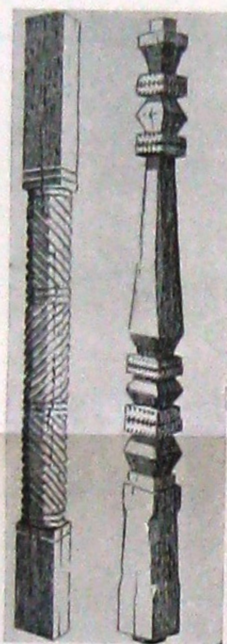

mâneci sau un cojoc de piele albă, lucrat în găietane negre, sau pe alocurea o șubă. Acest costum se poate vedea aidoma, pe *columna lui Traian la Roma*. După climă și ținut, îmbrăcămintea aceasta poate să varieze, luând și denumiri diferite, însă fondul rămâne același. La drum, săteanul pornește cu un băț și o desagă din lână țigaie. Etnograful român *Romulus Vuia*, a descoperit pe columna lui Traian, o traistă de o formă specială, ce este întocmai cu acele ce se află în ținutul Hațegului . . .

Femeea poartă deasemenea o cămașe albă, lungă, țesută din fire de in sau de cânepă, lucrată cu arnici pe piept, pe mâneci și pe poale. Pe vremuri însă această cămașe era lungă până la glesne, mai târziu numai a fost tăiată la mijloc, spre simplificare, și așa s'a iscat *iia și fusta*, propriu zisă. Și întocmai această croială a iiei, cu pânza strânsă în crețuri împrejurul gâtului, ce cade în falduri largi până la glesne – croială ce există pe tot întinsul pământului românesc – *exact aceeași croială* o aflăm la *femeile dace*, de pe *metopele monumentului dela Adamklissi* . . . Întâmplare? Dar nu numai atâta. Chiar felul de a ține și de a înfășura copilul într'o învelitoare îngustă, când îl poartă în brațe – un fel deosebit, care leagă copilul de mamă ca să-l țină bine – este același la femeea din Transilvania bunăoară ca și la femeile dace de pe monumentele romane. Întâmplare? . . .

Iia este bogat aleasă în cusături de bumbac, lână sau mătase naturală, pe piept și mâneca toată. Obiceiul era ca *fata* încheia iia pe umărul stâng, iar femeea la mijloc, pe piept, ca să poată lăpta copilul. Peste fusta de pânză se pune *fota*, ce poate fi dintr'o bucată sau două. Ea poartă denumiri diferite după regiuni și se poartă în față și la spate sau învălue trupul tot: *cătrință, vâlnic, zăvelcă, opreg*, etc. Această fotă e de lână, țesută în dungi de diferite colori și este un câmp în care femeea își joacă toată imaginația. La mijloc ea se încinge cu bete. Cămașa depășește întotdeauna de o palmă fota, ca să se vadă cusătura de pe poale și să-i fie mersul sprintem. În picioare se încălța cu opinci. Pe cap fata nu purta nimica, doar poate o basma dacă soarele dogorea prea tare. Doar în ziua cununiei primea *marama*. Aceasta era din pânză topită, borangic țesut în flori sau numai din pânză albă. Și această maramă avea și ea felul ei de *a vorbi* . . . După felul *cum femeea își învăluia capul* – ea își *spunea vârsta* . . . La așa vârstă, așa maramă. În Banat însă femeea purta și *conciul*. Acest conciu, un soiu de bonetă țesută din fire de mătase și de aur sau argint, impresiona sălbatic la prima vedere, din pricina marelui număr de monete ce erau cusute primprejur. La joc însă, ele *băteau ritmul*, – și știut este că jocul pentru o Bănățeancă este ca și pânea zilnică.

Ceea ce face însă farmecul acestor costume, este bogăția și varietatea alesăturilor de pe ii și de pe cătrințe. Ele se deosebesc chiar în regiunile cele mai apropiate. Sunt atât de diferite feluri de motive, *de râuri*, de încheieturi pe iile de femee, încât prin mici modificări se pot obține nenumărate forme noi. Specialiști, care au avut prilejul de a examina în de aproape mii și mii de ii, au găsit arareori același desen, aceeași execuție. De ce? Pentrucă *Românca nu copiază*. Nu știe și nu vrea să copieze. Instinctul o îndeamnă să creeze. Ea nu poate altfel. Chiar atuncea când trebue să repete un lucru făcut, ea adaogă, schimbă, transpune, creează altceva, se joacă cu armonia colorilor și pune o notă personală. Cine o învață? Cine-i dictează? Nimeni. Este o frământare lăuntrică ce trebue să se manifesteze. Fetița de 6–7 ani se duce să pască gâștele sau vitele. Se așează în poiană, scoate acul, un peticel de pânză și . . . născocește un motiv. Începe să aleagă cu bumbăcel roșu. Nu-i place. Dă înainte cu albastru. Astfel încearcă copilița și ajunge cu vremea să facă aceste minuni, ce au încântat lumea toată. Tot așa și băețelul. Cu un briceag și o scândurică, păscând oile, crestează lemnul, din care va ieși *coda de biciu, fluierul* sau *colindețul*. Asta e școala lui. Țăranca, după ce îmbracă pe toți ai ei, țese pentru casă: pânzeturi, perne, prosoape, și ștergarele de pe *culme*, se apucă să lucreze la scoarțe și läicere. Nu era casă, în vechime, să nu-și aibe *războiul* ei, deoarece ea singură torcea și tot ea, din zeama potrivită a ierburilor, scotea lâna, bumbacul sau mătasea vopsite așa cum înțelegea. Nu putem vorbi de *covor*. Covorul n'a existat în casa țăranului nostru. El nici nu cunoaște acest cuvânt. *Scoarța* da. Scoarța are menirea să acopere ceva: patul, lavița, peretele, dușumeaua. Este un lucru "inutil", dar necesar. Scoarțele vechi, făcute de țăranca românca pentru întrebuințarea casnică, nu erau niciodată mari. Lucrul e limpede. Țesute de ea, pentru casa ei, ele nu puteau fi mari, mai mari decât casa ei, care era mică. Și apoi ar fi avut nevoie de un războiu uriaș. De aceea găsim câteodată două fâșii înguste, unite printr'o cusătură. Doar mai târziu când boieroaicele și-au dat seama de valoarea acestei arte pământene, au *comandat*, fie vreunei țărance, fie maicelor din vreo mănăstire, scoarțe mari, pe placul lor, dar greu de mânuit. Erau capricii de cucoane . . . Aceste capricii au dus unele cucoane să copieze modele de pe mușamale – în credința că fac *artă națională* . . .

Ceea ce izbește mai ales în factura scoarțelor, este armonia desenului. O geometrie ciudată pare că conduce această stilizare și reușește să-i dea o notă vie. Fiecare scoarță are individualitatea ei. Iar coloarea scoarțelor se deosebește dela ținut la ținut. Fie că predomină roșul vișiniu, galbenul intens sau cafeniul închis din scoarțele basarabene, ceea ce reiese peste tot, este dispoziția formelor și tendința de a stiliza. Este o artă ce depășește imitația naturii. O artă ce descopere o adâncă spiritualitate, o viață lăuntrică, născută din frământări sufletești și o lungă tradiție.

Ceea ce putem spune despre arta țărănească a neamului românesc, este că el a practicat întotdeauna, cu aceeași dragoste și succes, toate formele artei populare și pe tot întinsul țării românești. El a pus întotdeauna, în tot ceea ce a făcut și creeat, ceva din sufletul său. Și în acest sentiment înnăscut al dragostei de frumos, constă originalitatea artei sale. Arta este felul lui de a se exprima. *E vorba lui cumpătată și plină de o adâncă înțelepciune.*

Cu durere însă trebue să spunem că astăzi această artă adevărată, țărănească, se pierde. Rezultatele se văd. În așa numitele *expoziții de artă populară din România*, ce au loc din când în când în unele capitale din Occident, și se deschid în sunete de surle și tobe de sinistră propagandă, ne putem de seama de tragedia ce se desfășoară. Nu. Astăzi nu mai putem vorbi de *artă*. Ritmul vieții s'a schimbat. Țăranca nu mai poate lucra acuma pentru casa ei. Ea lucrează pe teren, în fabrică, pe tractoare, în mine, cară cărămidă, ridică ziduri de piatră sau stă la coadă pentru un pumn de mălaiu! . . .

Ceea ce se aduce astăzi, sub eticheta unei arte naționale, nu mai este artă. Sunt articole artizanale, da, dar nu de mâna întâia. Sunt articole date prin mașini, trase la strung, lipite cu "abțibilduri" și unse cu lac. Sunt produse închegate în grabă, articole de rând, marfă săracă, uscată, fără graiu și fără suflet. Jale . . .

Dar numai aceia care au cunoscut adevărata artă țărănească a neamului românesc dela Nistru pân'la Tisa, știu că el are un suflet bogat, adânc, credincios, și că acest suflet nu va pieri.

Geneva 1964

UN RIMATOR DE CURTE

șuri, care râvnea explicit la gloria lui Eminescu, se punea alături de Homer și de Horațiu, iar în 1937 se întreba fără modestie:

> "Port eu oare șapca năzdrăvană,
> Care face omul nevăzut
> De-am rămas așa necunoscut
> În națiunea mea daco-romană?";

care îndruga despre "strașnica mea liră" și mărturisea, pe cât de cinic pe atât de prozaic:

> "Vreau să fiu și am să fiu,
> Am să fiu ce vreau să fiu";

care era convins, nebunește, în 1944, că

> "Pe unde trec, pe unde mă duc,
> Lumea privește, șoptește:
> Acesta e poetul Beniuc,
> Știe șapte limbi și rusește";

și care și astăzi, bolnav de un soi de priapism al eului, își face iluzii deșarte:

> "Ajunge doar numele meu,
> Simplul meu nume,
> Și radio Roma spumegă verde,
> Vocea Americii se bâlbâie mânioasă,
> Londra mă'mproșcă cu flegmă englezească,
> Parisul nazalizează contra mea,
> Iar Münchenul mă'njură birjărește".

Scârbavnicul încă n'a priceput că, dacă se ocupă lumea de el, e numai fiindcă e vorba de un simbol al degradării morale, al renegării și al trecerii la dușman. Și numele lui Ieremia Golia a rămas în istoria românească, dar nu pentru fapte vitejești . . .

În ediția dela Fundație, atribuind nedreptatea destinului, "Chivără Roșie" își exprima o speranță postumă:

> "Dacă astăzi Blaga sau Arghezi
> Sunt mai mult decât Mihai Beniuc,
> S'or topi răcelile zăpezii
> Când va fi de-aicea să mă duc".

Departe de a se topi, zăpezile s'au abătut asupra bietei țări; iar Beniuc, în loc să moară, a intrat serios în pâine, și din "cucuvaie" – cum însuși scrie – a devenit "ciocârlie" cu sinecură. Și-a ridicat urechea de pe inima țării, ca să nu mai audă "Șuer de piatră pe tăiș de coasă" și cum

> "Freamătă pădurea românească
> Ca'n preajma vijeliei",

și s'a pus, buimac, să cânte Partidul, SMT-urile, "mândrele cincinale", norma depășită, colectivizarea agriculturii. Poet elementar și exclamativ de genul: "Vin Floriile cu soare și soarele cu Florii", era și înainte. Acum și-a găsit terenul potrivit. Îndestulat acum, putea schimba versurile din 1942:

> "Hei! fraților, la mine'n sânge
> Istoria contimporană plânge"

cu:

> "Hei! fraților, la mine'n pântec
> Istoria contimporană-i cântec".

Curajul, ca și pofta de mâncare, i s'a trezit dintr'odată în 1948: a început să-l înjure pe Rege, de unde în 1943 publica la Fundația regală, și să svârle infamii împotriva lui Antonescu, care fusese ucis, și împotriva lui Maniu, Vaida, a Brătienilor, care putrezeau în închisori. Pe Blaga, care continua să-i facă umbră, l-a denunțat, într'un rușinos articol din "Gazeta Literară", la miliție (așa cum Baranga, altă lichea cu câțiva ani mai înainte, îl denunțase pe Barbu).

Când pui actualitatea politică în versuri, ai, firește, și riscuri. Așa i s'a întâmplat lichelei noastre să-l cânte cu prea mult sârg pe Stalin, căruia i-a atribuit întreaga victorie aliată în al doilea răsboi mondial. Un veritabil poem de "antologie a rușinii" este "Cele zece lovituri ale lui Stalin". Câțiva ani de zile, criminalul georgian rămâne, de altfel, eroul unic al versurilor lui Beniuc, care scrie, în vestitul stil realist-socialist al distihului:

> "Foaie verde foi de praz,
> Mi-am luat un aragaz",

rânduri ca cele de mai jos:

> "Noi mergem spornic,
> Trudind fără pauză
> prin oprelisti crunte,
> Către marea cauză,
> Cu Stalin în frunte,
> Cu Stalin iubitul
> și nebiruitul"!

Tot răsvrătitul de odinioară, într'o prefață la antologia "Din folclorul nostru", inventează fără jenă "un cântec popular închinat tovarășului Stalin, marele învățător al poporului nostru", care începe așa:

> "Foaie verde lin mălin,
> Eu cânt marelui Stalin
> Toată dragostea cea mare . . .".

Niciodată poporul român, de care s'a spus că s'a născut poet, n'a fost insultat mai crunt dealungul milenarei sale istorii.

În același timp, trebuia ponegrit în versuri "fascistul" Tito. Și iată-l pe Beniuc gata la datorie. Un lung poem de sute de versuri – "Pe-aici nu se trece!" – din volumul "O samă de cuvinte" (bietul Neculce!) îl blestemă pe dictatorul jugoslav, cu "haita-i sângeroasa", înjură "potăile titoiste", "fiarele titoiste". China în schimb e "marea Chină" a lui Mao Tse-tung . . . Cu schimbările politice recente, nu știm, zău, ce se va alege de secretarul general al Uniunii scriitorilor die R.P.R. Să fi profetizat el, în "Cântece de pierzanie", în 1938:

> "Aștept să vină fulgerul cu foc,
> Cenușă să mă facă, să mă nărui"?

Într'o poezie din 1939 Beniuc se lăuda cu rădăcinile țărănești, amintind că

> "Părinții mei dau țării bob din spic!";

numai că a uitat, în acești ani din urmă, să ne pună la curent cu faptul, verificat că aceiași părinți, ca și toate rudele lui, ca și prietenii, ca și colegii de literatură, cărora le dedica în 1938 "Cântecele de pierzanie" – Grigore Popa, Copilu-Cheatră, Giurgiuca, Teodor Murășanu – s'au lepădat de el și-i întorc, câți mai trăesc, spatele. În satul său de pe Crișuri el nu mai are curaj să se ducă:

> "În urmă-aud cum oamenii mă sudue".

Iar la adunările scriitoricești de când l-a denunțat, între atâția, și pe Alexandru Jar, se teme de o altă invitație asemănătoare aceleia pe care, acum câțiva ani, i-a adresat-o, furios, Petru Dumitriu: "ridică-te pe scaun ca să te pălmuiesc!" Și s'a suit pe scaun și a încasat palmele. Ambiții fără limite, lacom la "zloții vânzării", Mihai Beniuc a avut totuși, o dată, conștiința valorii propriei literaturi:

> "Ce boarfe și sdrențe'n căruță!
> Asta e trecutul meu.
> Nici cea mai sărmană chivuță
> N'ar plăti pe ele un leu".

În prevederea zilei de mâine, când vine prin Occident, Mihai Beniuc are grijă să se desvinovățească și să atribuie toată responsabilitatea asasinării poeziei în țară *evreului* – el spune altfel, cu o vorbă mai tare – Leonte Răutu. Toată cariera sa literar-politică, rolul de polițai al partidului în câmpul literaturii, versurile sus amintite, sunt de o atare evidență că mizerabila tentativă de alibi nu are nicio șansă de reușită.

MIRCEA POPESCU

DUPĂ DOUĂZECI DE ANI

RUGĂCIUNE

Rugămu-ne 'ndurărilor,
Luceafărului mărilor:
Din valul ce ne bântuie,
Inalţă-ne, ne mântuie;
Privirea adorată
Asupră-ne coboară,
O, maică prea curată
Şi pururea fecioară,
Marie!

***

In toamna ce s'apropie se vor împlini 20 de ani decând România a căzut în robie roşie rusească. Douăzeci de ani de îngroziri. Douăzeci de ani de ucideri neispăşite. Douăzeci de ani de degradare a demnităţii omului, de "reeducare", de parodiere şi de pălmuire a tot ce se chiamă discreţie, cuviinţă, modestie, cumpănire, — omenie românească. Douăzeci de ani în care suferinţa, desperarea, şi revolta a crescut Ceahlău. Pentru noi, exilaţii de bună-voe, înseamnă — înainte de orice — douăzeci de ani de împiedecare a contactului cu cerul şi pământul româneşte. Ne având putere asupra noastră, nacialnicii ţării au tocmit împotrivă-ne spurcatori . . .

Astăzi, după două decenii de mizerabilă slugărnicie, prepuşii ţării încearcă să s'arate oameni cu demnitate, oameni de sine stătători, dispuşi a lucra cu ţările Vestului liber. Şi jocul prinde.

Iară noi, purtătorii de cuvânt ai celor care nu mai pot cuvânta, — unde ne aflăm noi astăzi, la acest popas de uriaşă tragedie naţională?

In aceşti douăzeci de ani de trăire printre străini, Românii au izbutit s'atragă atenţia lumii asupra ţării lor, ajunse în robie. Unii şi-au câştigat celebritate în domeniul ştiinţelor, al literaturii, al artei. Foarte mulţi sunt valoroşi profesori, medici, tehnicieni. Alţii şi-au dovedit vrednicia în câmpul comerţului. In general se poate spune că Românii din exil, şi-au aflat un rost în viaţa lor cea nouă.

Intrebarea este: *acesta să fie oare rostul lor în lume, în aceste vremi în care nori negri, nori grei se 'ngrămădesc întunecând cerul libertăţii şi al demnităţii omeneşti?* Poate, oare, un Român adevărat fi liniştit şi împăcat cu rostul pe care şi l-a făcut aci, în înstrăinare?

In numărul trecut al foii noastre domnul General Ion Gheorghe vorbea de îmbucurătoarea constatare a mijirii unei dispoziţii de unire la Românii de "bună-voire" şi anume tocmai la aceia care s'au ţinut pân'acum departe de frământările politice partizane. Sunt în Exil mulţi oameni de ispravă care "s'au retras din ţigănia naţională", sau care refuză să aibă vreun contact cu "politica". Şi pe bună dreptate. N'au dezertat de la datoria de a vorbi. O fac, de unul singur.

Activitatea individuală însă, în acest plan, rodeşte greu. Activitatea unui grup impunător, de oameni capabili şi cinstiţi, are alte şanse de succes. Să fie, oare, aşa de greu de înfăptuit o unire a energiilor curate, spre a activa sistematic în slujba patriei, a libertăţii şi a demnităţii omului? Noi credem în posibilitatea unei astfel de înfăptuiri. Oameni capabili există. Devotamente există. Este suficient să se facă dovada că nu e vorba de "politică"; de grupare *contra* cuiva. Ci *pentru* ceva. Şi rezervele celor care s'au retras din vălmăşagul de pân'acum se vor topi. Căci cei mai valoroşi sunt tocmai cei care "şi-au văzut de treburi".

Aceştia trebue să-şi dea mâna. Că, iată, funia s'apropie de par. Şi răspunderea, în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor, e grea.

G. RACOVEANU

„SIND DIE MORMONEN WIRKLICH CHRISTEN?"

Unter diesem Titel haben Millionen von Heften, verteilt von der Sekte der Mormonen (Heilige der letzten Tage — Latter-Daysaints) die öffentlichen Plätze der deutschen Bundesrepublik — und vermutlich auch alle anderen Länder der freien Welt — überflutet. In diesen Heften ist die Rede von Güte, Freigebigkeit, Mitleid und Liebe; über Engel und Teufel, über das Böse, über Strafe, Buße und Vergebung. Alles gute und lobenswerte Sprüche, dem Buche MORMON von J. Smith (1805—1844), Begründer der Sekte, entnommen. Diese Sprüche reichen aber bei weitem nicht aus als Beweis für eine bejahende Antwort auf die Frage, ob die Mormonen wirklich Christen sind. Für eine einigermaßen günstige Antwort für sie, wäre unbedingt notwendig, daß die Mormonen ihre Lehre über die Apostel, über die Apostolischen Väter, über die Väter von Nikaia und über alle Väter der Sieben Ökumenischen Konzilien, der Zeit, in der die Kirche Christi ungeteilt war, bekennen. Denn es ist schwierig anzunehmen, daß das von Christi, dem Auferstandenen, seinen Jüngern und deren Nachfolgern, gegebene Versprechen: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi, ein leeres Wort gewesen ist. Und es wäre schwierig anzunehmen, daß der Heilige Geist 18 Jahrhunderte gewartet haben soll, bis der Amerikaner Smith geboren wurde, um diesen zu inspirieren, das Neu-Evangelium „Mormon" zu schreiben.

So daß — obwohl sich heute Mormonen an führender Stelle im politischen Leben der freien Welt befinden — wir gezwungen sind, solange uns dieselben den Beweis schuldig bleiben, daß der Heilige Geist erst im 19. Jahrhundert der christlichen Ära aktiv wurde, die Mormonen als Verirrte und Gegner des wirklichen Christentums zu betrachten.

G. R.

O PUNERE LA PUNCT

In urma publicităţii tendenţioase făcute în jurul dispoziţiei Sfântului Oficiu cu privire la "crematiune", Radio Vatican s'a văzut nevoit să aducă, la 6 Iunie, următoarele precisări:

a. Sfântul Oficiu a dispus o îndulcire în aplicarea pedepselor prevăzute de legiuirea bisericească pentru creştinii care lasă ca, după moarte, trupurile lor să fie arse.

b. Prin această dispoziţie nu se aduce vreun prejudiciu practicei valabile a înhumării şi nici nu se anulează condamnarea crematiunii neîndreptăţite de motive serioase. Căci arderea cadavrelor a fost, mai ales în Europa, expresia unei convingeri anticreştine: respingerea şi tăgăduirea făţişă a credinţei despre învierea trupului şi despre nemurirea sufletului.

INCET, INCET . . .

Ziarul "Dallas Morning News" a publicat recent interesante fragmente dintr'un "jurnal" al asasinului asasinat Lee H. Oswald, — însemnări făcute între Octomvrie 1959 — Martie 1962. Spune Oswald aci că în timpul în care a stat în Rusia-sovietică el a primit de la MWD (Serviciul Secret) suma de 700 ruble (trei mii DM) *lunar*. Iată, într'adevăr, o dovadă de generozitate cu adevărat rusească! Oswald era American. Servise în Marină. Era excelent trăgător la ţintă. Dar Ruşii nu puteau avea pentru un astfel de maestru întrebuinţare, fiindcă în Rusia — şi în ţările satelite — se ţinteşte la ceafă, de la distanţă foarte mică. Pentru asta nu e nevoe de maeştri vânători. Deaceea i-au dat drumul în Statele Unite. Pentru toată întâmplarea, i-au dat cu el pe frumoasa şi instruita rusoaică Marina. Ca să-i ţină "moralul" ridicat.

Să sperăm că amănuntul va fi luat la cunoştinţă de către membrii comisiunii Warren.

Şi că nu se va afla loc la capitolul "fapte care nu vor fi date publicităţii în timpul vieţii noastre".

REVISTE

FIINŢA ROMÂNEASCĂ, revistă de cultură, Nr. 2, Paris, Fundaţia Regală Universitară Carol I, 1964, 192 pagini.

Societas Academica Dacoromana:

ACTA PHILOSOPHICA ET THEOLOGICA, tomus II, Romae 1964, 568 pagini în 8°. (Volum închinat E. S. Eugenio Card. Tisserant).

ACTA PHILOLOGICA, tomus III, Romae 1964, 444 pagini în 8°.

TOT COMISIUNEA "WARREN"

Din Washington se anunţă că deşi comisiunea de anchetă de subt preşedinţia judecătorului Earl Warren şi-a încheiat lucrările, "cercetările continuă cu febrilitate". Cercurile politice americane — se spune — urmăresc "cu îngrijorare" reacţiunile în Europa, unde se crede că asasinarea Preşedintelui Kennedy e opera unor organizaţii criminale cu amestecul comuniştilor, ori al cercurilor extremiste de dreapta şi că Oswald n'ar fi fost decât un instrument . . .

Deaceea raportul comisiei se cere întocmit cu meşteşug!

Ca să nu se turbure *pacea* —

G. R.

Domnul Ştefan BACIU a fost chemat la Universitatea din Hawaii (U.S.A.) spre a ţine cursuri de limba portugheză şi literatura hispanoamericană şi braziliană.

ŞTIRI DIN BRAZILIA

Duminică, 7 Iunie s'a oficiat în biserica Santa Cecilia din São Paulo o impresionantă slujbă religioasă, în care S. Sa Pr. Calazans (membru al Senatului Federal brazilian) a rostit rugăciuni de mulţumită pentru victoria pe care Dumnezeu a dăruit-o poporului brazilian asupra comunismului ateu. Au urmat rugăciuni pentru odihna sufletelor eroilor şi martirilor căzuţi în luptă împotriva forţelor întunericului, pornite a îngenunchia omenirea sub semnul secerei şi ciocanului, sau morţi în închisori şi lagăre de exterminare înfiinţate de servii Satanei. A implorat apoi ajutorul divin pentru milioanele de fiinţe ce suferă asuprire şi prigoană pentru credinţa în Mântuitorul precum şi pentru o grabnică eliberare a tuturor popoarelor de după Cortina de Fier.

La această slujbă au participat toate grupările etnice originare din ţările asuprite de comunism, fără deosebire de confesiune, fiecare cu drapelul ei naţional. Purtătorii de drapeluri, majoritatea în costume naţionale, au luat poziţie la stânga şi la dreapta altarului. Colonia română din S. Paulo a fost reprezentată printr'o delegaţie a Comitetului de Acţiune pentru Eliberarea României, în frunte cu D-nii Av. Nic. Iancu Păltinişanu, Ing. F. Marinescu, Dan Boghiu, T. Gaie şi alţii, drapelul tricolor românesc fiind purtat de dl. I. Albu, îmbrăcat în costum naţional bucovinean. Au luat parte la ceremonia religioasă şi un mare număr de cetăţeni brazilieni, spaţioasa biserică fiind plină până la ultimul loc. Ziarele locale au publicat reportagii şi fotografii, chemând atenţia opiniei publice braziliene asupra calvarului îndurat de popoarele căzute în sclăvia comunistă.

In ziua de 5 Aprilie a. c. a fost ales, pentru o perioadă de 2 ani, noul Consiliu al Parohiei ortodoxe române "Sfânta Treime" din S. Paulo-Brazilia (paroh titular D. Mihăescu), care se compune din următorii membri: preşedinte — Gh. Precupeanu; Vice-preşedinte — Ion Gunaris; secretar — Marcel Preoţescu; cassier — I. Dimitriu; epitropi — Gh. Ursu şi C. Vandouros; administrator — St. Chiţimia. Comisia de cenzori: N. Iancu Păltinişanu, M. Rembievschi şi D. Teceanu. —

N. I.

ZENSUR

Subt acest titlu "Münchener Katholische Kirchenzeitung" din 31 Mai a. c., publică următoarele:

"Wissen Sie schon, daß jene Mönche, die sich vor einiger Zeit in Südvietnam öffentlich verbrannten, vorher Drogen erhielten, die sie schmerzunempfindlich machten? Sie können es wohl nicht wissen, außer Sie lesen mehrere Tageszeitungen und die gründlich. Denn wenn auch ansonsten ein großer Skandal durch den Blätterwald rauscht, sobald etwa ein Sportler gedopt wird, die Schmerzdrogen der buddhistischen Mönche wurden kaum erwähnt.

Oder haben Sie etwa gelesen, daß jene buddhistischen Mönche unter Vortäuschung falscher Tatsachen für jenen Flammenselbstmord angeworben wurden, daß man ihnen vorgeschriebene Abschiedsbriefe zur Unterschrift vorlegte, in denen sie sich selbst als Protestopfer deklarierten? Haben Sie gar etwa gelesen davon, daß eine Kommission der Vereinten Nationen, die aus 16 Nationen bestand, in einer 88 Seiten umfassenden Untersuchung den Beweis erbrachte, daß unter der Regierung Diem in Südvietnam niemals eine Buddhistenverfolgung stattgefunden hat?

Sicherlich haben Sie in den letzten Wochen in riesiger Aufmachung von der Hinrichtung einiger Mitglieder der Diem-Regierung gehört und gelesen. Manchmal mit jenem Unterton: Es geschieht ihnen recht, denn sie waren ja Helfer eines Diktators, eines katholischen obendrein. Daß sie es nicht waren, daß alle Beschuldigungen gegen sie, die auch in der westlichen Welt erhoben wurden, gegenstandslos sind, darüber wurde ziemlich beharrlich geschwiegen.

Ob wir eine Zensur haben, fragen Sie! Nein, wir haben die "Pressefreiheit". Und das läuft manchmal auf das selbe hinaus!"

wh

BIBLIOGRAFIE

Victor BUESCU: HESPÉRIA. *Antologia de Cultura Greco-Latina*. Lisboa 1964, 268 pagini. Cu o presentare făcută de Prof. Manuel Antunes S.J. de la Facultatea de Litere a Univ. Lisabona. Volumul conţine şi cartea I din DE ORATORE (primeira traducão em português, inedita, de Maria Leonor e Victor Buescu) a lui M. T. *Cicero*.

Vintilă HORIA: PLATON *personaje de novela*. Madrid 1964, Coleccion Ateneo (Nr. 19), 30 pagini.

Nae IONESCU: *Fenomenul legionar*. (Note libere după conferinţe ţinute în lagărul de la Miercurea Ciucului). Cu o introducere de Constantin PAPANACE. Edit. "Armatolii", Cetatea Eternă, 1963, colecţia "Biblioteca Verde", Director C. Papanace, Salò-Italia. 40 pagini. Insemnările lasă de dorit. Gândirea lui Nae Ionescu e de nerecunoscut.

Semnalări:

LA ROUMANIE, UN SATELLITE RECALCITRANT? Propos recueilis apres de Monica LOVINESCO et de Virgil IERUNCA. In „La France Catholique", 3 Avril 1964.

Mircea POPESCU: L'odissea dei poeti romeni. (La cultura in esilio). In săptămânalul FOLLA, an. 1, Nr. 17, Roma Iunie 1963.

Oreste POPESCU: Gesell, Silvio. In „Handwörterbuch der Sozial-Wissenschaften". Stuttgart-Tübingen-Göttingen, 1964.

Conferinţe:

DE LA VINGT CINQUIEME HEURE A L'HEURE ETETERNELLE. Autobiographie par C. Virgil GHEORGHIU. Conferences du Centre PEGUY, Paris, le 3 Fevrier 1964. Présentation par Monsieur le Professeur MESNARD, Directeur du Centre d'Etudes Supérieures de la Renaissance.

Cuvântul apare odată pe lună. Adresa pentru chestiuni de redacţie şi administraţie: George Racoveanu, 805 Freising 2, Postfach 166, Deutschland. Pentru abonamente: Postscheckamt München, Konto-Nr. 1871 66, für George Racoveanu. Costul abonamentului anual: pentru Europa 12 DM; pentru Americi 5 doll.
Verleger: George Racoveanu